Львівський національний університет
імені Івана Франка

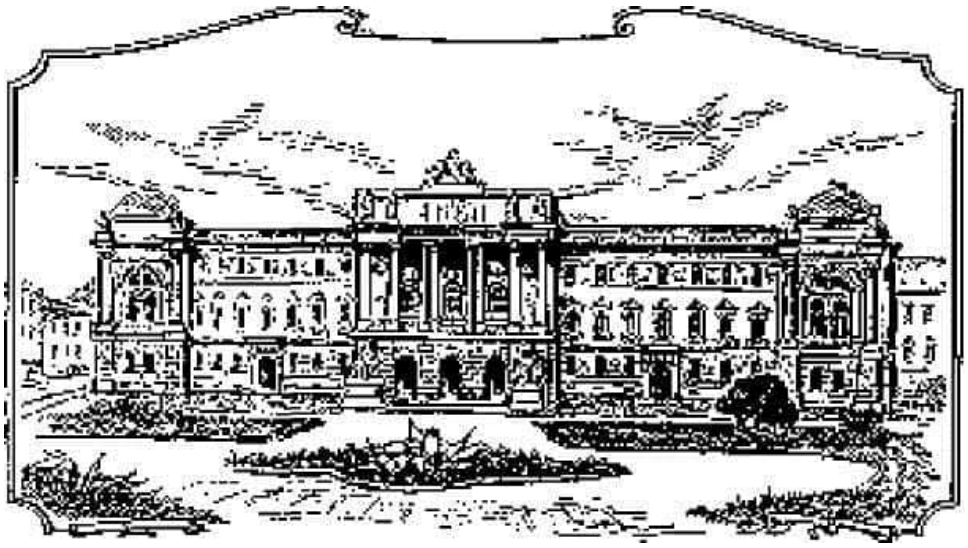

ЕКОНОМІЧНА СТАТИСТИКА

Методичні вказівки
для аудиторної та самостійної роботи для студентів
напряму підготовки 6.030506
„Прикладна статистика”

Львів – 2016

Економічна статистика: Методичні рекомендації для аудиторної та самостійної роботи студентів напряму підготовки 6.030506 «Прикладна статистика»/ Укладачі: Н.П. Лутчин, І.В. Прокопович-Павлюк. – Львів: Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – 107 с.

Укладачі: **Н.П. Лутчин, І.В. Прокопович-Павлюк**

Рецензенти:

Н.В.Савка кандидат економічних наук, доцент кафедри статистики ЛНУ імені Івана Франка

М.Я.Демчишин кандидат економічних наук, доцент кафедри економетрії та статистики Львівської комерційної академії

Відповідальний за випуск:

Матковський С.О. кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри статистики ЛНУ імені Івана Франка,
начальник Управління статистики у Львівській області;

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри статистики ЛНУ імені Івана Франка. Протокол № 2 від 17 вересня 2015 року.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
Тема 1. Класифікатори і класифікації в економічній статистиці	5
Тема 2. Система національних рахунків	15
Тема 3. Статистика національного багатства	26
Тема 4. Статистика населення	37
Тема 5. Статистика ринку праці	46
Тема 6. Статистика результатів економічної діяльності	58
Тема 7.Статистика доходів та витрат суб'єктів економічної діяльності	69
Тема 14.Статистика ринку товарів	78
Тема 14. Статистика цін та тарифів	90
Тема 14. Статистика зовнішньоекономічної діяльності	98
Тема 18.Статистика науково-технічної та інноваційної діяльності	105

ПЕРЕДМОВА

Впровадження міжнародних стандартів обліку і статистики, пов'язане з переходом економіки України до ринкових відносин, внесли корективи у статистичну практику, що у свою чергу вимагає змін структури та змісту викладання статистичних дисциплін. Вищезгадані зміни передбачають написання новихрозробок, які повинні висвітлювати сучасні поняття, показники та методи аналізу економічних явищ та процесів.

Отже, зростання інтересу до економічної статистики - явище об'єктивне, а її вивчення є необхідним у всіх ланках системи підготовки та перепідготовки кадрів економічних спеціальностей, оскільки вона дає змогу оволодіти якісно новими знаннями та навичками для ефективного дослідження та розв'язання актуальних соціально-економічних проблем.

Методичка підготовлена відповідно до тематики, передбаченої галузевим стандартом вищої освіти "Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра, спеціаліста і магістра" напряму 0501 "Економіка і підприємництво".

Кожна тема методички дає логічно-послідовне висвітлення матеріалу: від ключових понять та категорій через розкриття їх сутності, до питань для самоконтролю. Тестові завдання за темами можуть бути ефективно використані як студентами, так і викладачами у навчальному процесі.

Тема 1. Класифікатори і класифікації в економічній статистиці.

План практичного заняття

- Класифікатори і класифікації як метод статистики
- Національні статистичні класифікації.
- Класифікатор видів економічної діяльності.

Контрольні запитання:

1. Які статистичні класифікації Ви знаєте? З якою метою їх використовують?
2. Яка відмінність між класифікатором та класифікацією?
3. Назвіть типи класифікацій за ступенем їх гармонізації.
4. Яка структура КВЕД? Назвіть види діяльності, що відносяться до добувних.
5. Опишіть алгоритм визначення основного виду діяльності підприємства. З якою метою його визначають?

Тестові завдання:

1. Статистичні класифікатори в Україні затверджуються нормативними документами:

а) Державного комітету стандартизації України;
б) Державного комітету статистики України;
в) Верховної Ради України;
г) Президента України.

Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

2. Систематизований за ієрархічним принципом розподіл явищ та об'єктів за певними групами, класами, розрядами на підставі їх збігу або різниці – це:

а) класифікація;
б) класифікатор;
в) зведення;
г) підсумовування.

Відповіді: 1) а; 2) б; 3) а, в; 4) г.

3. Систематизований перелік об'єктів, кожен з яких має свій код, - це:

а) класифікація;
б) класифікатор;

в) зведення;
г) все вище перелічене.
Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

4. Систематизований поділ об'єктів на групи за принципами подібності чи відмінності – це:
а) класифікація;
б) класифікатор;
в) зведення;
г) групування.
Відповіді: 1) а, б; 2) б, в; 3) в, г; 4) а, г.

5. Впровадження Класифікатора видів економічної діяльності (КВЕД) в практику української статистики розпочалось з:
а) 1991 року;
б) 1995 року;
в) 1997 року;
г) 2000 року.
Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

6. КВЕД (ДК 009:2010) складається з:
а) 10 секцій;
б) 15 секцій;
в) 17 секцій;
г) 21 секції.
Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

7. Структура КВЕД (ДК 009:2010) наступна:
а) секція, підсекція, група, клас, підклас;
б) секція, група, клас, підклас, тип;
в) секція, розділ, група, клас;
г) секція, група, клас, підклас, тип, підтип.
Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

8. КВЕД гармонізований з Міжнародною стандартною галузевою класифікацією видів економічної діяльності ООН (ISIC) на рівні:
а) розділу;
б) групи;
в) класу;
в) підкласу;
Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

9. КВЕД гармонізований з міжнародною класифікацією Європейського Союзу NACE на рівні:

а) підсекції
б) розділу;
в) групи;
г) класу.
Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

10. Об'єктом класифікації видів економічної діяльності є:
а) товари та послуги;
б) види діяльності;
в) підприємства;
г) організаційно-правові форми господарювання.
Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

11. У КВЕД всі види діяльності поділяються на:
а) видобувні;
б) обробні;
в) ті, що надають послуги;
г) торговельні.
Відповіді: 1) а, б, в; 2) б, в, г; 3) а, в, г; 4) а, б.

12. До видобувних видів діяльності за КВЕД належать:
а) сільське господарство, мисливство, лісове господарство;
б) рибальство;
в) видобувна промисловість;
г) усі вище перелічені.
Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

13. Структура Державного класифікатора продукції та послуг (ДКПП) наступна:
а) секція, підсекція, група, клас, підклас, категорія, тип;
б) секція, група, клас, підклас, тип;
в) секція, підсекція, розділ, група, клас, категорія, підкатегорія, тип;
г) секція, група, клас, підклас, категорія, підкатегорія, тип, підтип.
Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

14. В основу побудови Державного класифікатора продукції та послуг (ДКПП) покладено:
а) Класифікатор видів економічної діяльності (КВЕД);
б) міжнародну Класифікацію продукції за видами економічної діяльності (CPA);
в) статистичну номенклатуру продукції Європейського Союзу (PRODCOM);
г) всі вище перелічені.
Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

15. Основний вид економічної діяльності статистичної одиниці визначається за даними форми 1-підприємництво за методом:
а) „Top-Down”;
б „Down-Top”;
в) „Кореляційно-регресійного аналізу”;
г) „Зведення-Групування”.
Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

16. Вид діяльності економічної одиниці, на який припадає найбільший внесок у додану вартість, у статистиці називають:
а) основним;
б) допоміжним;
в) другорядним;
г) побічним.
Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

17. Класифікація і класифікатор є ідентичними поняттями?
а) так;
б) ні.
Класифікація об’єктів здійснюється з використанням класифікатора?
в) так;
г) ні.
Відповіді: 1) а, в; 2) а, г; 3) б, в; 4) б, г.

18. Для оцінки структурних змін в часі використовують:
а) лінійний коефіцієнт абсолютних та відносних відмінностей структур;
б) середньоквадратичний коефіцієнт абсолютних та відносних відмінностей структур;
в) коефіцієнт тотожності структур (J_R-критерій);
г) всі вище перелічені.
Відповіді: 1) а, б; 2) б, в; 3) в; 4) г.

19. Для порівняння структури об’єктів у просторі використовують:
а) лінійний коефіцієнт абсолютних та відносних відмінностей структур;
б) середньоквадратичний коефіцієнт абсолютних та відносних відмінностей структур;
в) коефіцієнт тотожності структур - критерій Рябцева (J_R-критерій);
г) всі вище перелічені.
Відповіді: 1) а, б; 2) б, в; 3) в; 4) г.

Практичні завдання для аудиторної та самостійної роботи:

Завдання 1. Визначити за даними річної діяльності підприємства основний вид його діяльності:

Секція	Розділ, група	Клас	Вид діяльності	Обсяг реалізації, млн.грн.	Кількість працівників, осіб
D			Переробна промисловість		
	13		Текстильне виробництво		
	13.3		Оздоблення текстильних виробів		
	13.30		Оздоблення текстильних виробів	20	22
	14		Виробництво одягу		
	14.1		Виробництво одягу, крім хутряного		
		14.11	Виробництво одягу зі шкіри	8	42
		14.12	Виробництво робочого одягу	6	36
		14.13	Виробництво іншого верхнього одягу	7	18
	15		Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів		
	15.1		Дублення шкур і оздоблення шкіри; вир-во дорожніх виробів, сумок, лимарно-сідельних виробів; вичинка та фарбування хутра		
		15.11	Дублення шкур і оздоблення шкіри; вичинка та фарбування хутра	10	42
	15.2		Виробництво взуття		
		15.20	Виробництво взуття	8	26
L			Операції з нерухомим майном		
	68		Операції з нерухомим майном		
	68.1		Купівля та продаж власного нерухомого майна		
		68.10	Купівля та продаж власного нерухомого майна	21	16
	68.2		Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна		
		68.20	Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна	25	15

Завдання 2. Визначити за даними річної діяльності підприємства основний вид його діяльності:

Секція	Розділ, група	Клас	Вид діяльності	Обсяг реалізації, млн. грн.	Кількість працюючих, осіб
G	45		Оптова та роздрібна торгівля автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонт		
	45.1		Торгівля автотранспортними засобами		
		45.11	Торгівля автомобілями та легковими автотранспортними засобами	180	50

		45.19	Торгівля іншими автотранспортними засобами	60	74
	46		Оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами		
	46.1		Оптова торгівля за винагороду чи на основі контракту		
		46.17	Діяльність посередників у торгівлі продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	75	35
		46.18	Діяльність посередників, що спеціалізуються в торгівлі іншими товарами	80	65
		46.19	Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту	40	25

Завдання 3. Визначити за даними річної діяльності підприємства основний вид його діяльності:

Секція	Розділ	Група, клас	Вид діяльності	Обсяг реалізації, млн. грн.	Кількість працюючих, осіб
I			Тимчасове розміщування й організація харчування		
	55		Діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщування		
		55.10	Діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщування	15	120
		55.20	Діяльність засобів розміщування на період відпустки та іншого тимчасового проживання	10	90
		55.30	Надання місць кемпінгами та стоянками для житлових автофургонів і причепів	8	20
	56		Діяльність інших засобів тимчасового розміщування		
		56.10	Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування	15	54
		56.21	Постачання готових страв для подій	13	36
		56.29	Постачання інших готових страв	12	42
		56.30	Обслуговування напоями	12	24

Завдання 4. Визначити за даними річної діяльності підприємства основний вид його діяльності:

Секція, розділ, група, клас	Опис виду діяльності	Обсяг реалізації, млн. грн.	Кількість працюючих, осіб
H 49.31	Пасажирський наземний транспорт міського та приміського сполучення	12	120
H 49.32	Надання послуг таксі	18	95
H 49.41	Вантажний автомобільний транспорт	26	60

H 49.42	Надання послуг перевезення речей (переїзду)	6	25
H 52.10	Складське господарство	18	20
F 43.12	Підготовчі роботи на будівельному майданчику	36	110
F 43.21	Електромонтажні роботи	8	25
F 43.22	Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування	8	35
F 43.31	Штукатурні роботи	9	10
F 43.34	Малярні роботи та скління	7	15
F 43.39	Інші роботи із завершення будівництва	4	22

Завдання 5. Визначити основний вид діяльності для кожного підприємства:

Підприємство 1

Код КВЕД	Опис виду діяльності	Реалізація, млн. грн.	Кількість працівників, осіб
A 01.46	Розведення свиней	12	14
A 01.47	Розведення свійської птиці	11	15
A 01.49	Розведення інших тварин	9	17
C 10.51	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	10	20
C 10.52	Виробництво морозива	8	16
G 46.22	Оптова торгівля квітами та рослинами	6	8
G 46.23	Оптова торгівля живими тваринами	22	10
G 46.24	Оптова торгівля шкірсировиною, шкурами та шкірою	24	6
G 47.22	Роздрібна торгівля м'ясом і м'ясними продуктами в спеціалізованих магазинах	35	32

Підприємство 2

Код КВЕД	Опис виду діяльності	Реалізація, млн. грн.	Кількість працівників, осіб
C 17.11	Виробництво паперової маси	32	22
C 17.12	Виробництво паперу та картону	30	32
C 17.21	Виробництво гофрованого паперу та картону, паперової та картонної тари	15	24
C 17.22	Виробництво паперових виробів господарсько-побутового та санітарно-гігієнічного призначення	20	18
C 17.23	Виробництво паперових канцелярських виробів	16	12
C 17.24	Виробництво шпалер	10	24
C 18.13	Виготовлення друкарських форм і надання інших поліграфічних послуг	12	15
C18.14	Брошурувально-палітурна діяльність і надання пов'язаних із нею послуг	8	16

Підприємство 3

Код КВЕД	Опис виду діяльності	Реалізація, млн. грн.	Кількість працівників, осіб
C 16.10	Лісопильне та стругальне виробництво	120	35
C 16.21	Виробництво фанери, дерев'яних плит і панелей, шпону	110	42
C 16.22	Виробництво щитового паркету	80	36
C 16.23	Виробництво інших дерев'яних будівельних конструкцій і столярних виробів	30	50
C 16.24	Виробництво дерев'яної тари	20	20
G 46.47	Оптова торгівля меблями, килимами й	45	30

	освітлювальним приладдям		
G 46.65	Оптова торгівля офісними меблями	120	15
G 46.73	Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням	165	20
G 47.91	Роздрібна торгівля, що здійснюється фірмами поштового замовлення або через мережу Інтернет	90	21

Підприємство 4

Код КВЕД	Опис виду діяльності	Реалізація, млн. грн.	Кількість працівників, осіб
G 46.31	Оптова торгівля фруктами й овочами	120	52
G 46.32	Оптова торгівля м'ясом і м'ясними продуктами	110	63
G 46.33	Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами	100	45
G 46.34	Оптова торгівля напоями	90	61
G 46.35	Оптова торгівля тютюновими виробами	100	52
G 46.36	Оптова торгівля цукром, шоколадом і кондитерськими виробами	60	60
G 46.37	Оптова торгівля кавою, чаєм, какао та прянощами	50	30
G 46.38	Оптова торгівля іншими продуктами харчування, у тому числі рибою, ракоподібними і молюсками	40	25
H 52.10	Складське господарство	120	50

Завдання 6. Відомі такі дані по підприємствах міста:

№ підприєм-ства	Середньооблікова кількість працівників, осіб	Валовий дохід за рік, млн. грн.
1	25	56
2	42	95
3	84	118
4	116	102
5	242	210
6	258	125
7	68	84
8	39	58
9	34	68
10	261	140
11	117	95
12	251	172
13	95	70
14	76	58
15	115	95
16	184	102
17	98	76
18	34	65
19	46	68
20	264	162

Згрупуйте підприємства за розміром, виділивши три групи: малі, середні та великі підприємства. На основі згрупованих даних обчисліть для кожної групи:
а) середню кількість працівників на одному підприємстві;

б) середній річний дохід одного підприємства;
в) середній дохід у розрахунку на одного працюючого.
Порівняйте обчислені показники між собою. Сформулюйте висновки.

Завдання 7. Відомі дані про обсяг реалізованої промислової продукції у Львівській області, млн. грн.:

Вид економічної діяльності	2005	2009	2010
Добувна промисловість	616,1	1024,7	1198,3
Переробна промисловість	9462,4	16454,8	19642,4
Виробництво та розподілення електроенергіїі, газу, води	1680,8	4051,8	4898,4

Обчисліть структуру реалізації продукції промисловості області та оцініть структурні зрушення за допомогою лінійних та середньоквадратичних коефіцієнтів абсолютних та відносних структурних зрушень, порівнявши дані 2010 р. з 2005 та 2009 рр.

Завдання 8. Відомі дані про кількість найманих працівників в економіці Львівської області, осіб:

	2000	2010
Всього	566086	384142
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	82713	14163
Рибальство, рибництво	578	424
Промисловість	221839	138863
Будівництво	40784	27934
Торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	70841	70084
Діяльність готелів та ресторанів	10828	10435
Діяльність транспорту і зв'язку	65731	56787
Фінансова діяльність	9253	3275
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг, та надання послуг підприємцям	34914	40541
Державне управління	419	-
Освіта	3906	2275
Охорона здоров'я та соціальна допомога	11857	11049
Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту	12423	8312

Проаналізуйте структуру найманих працівників в економіці Львівської області. Чим, на Вашу думку, вони зумовлені структурні зрушення?

Література

1. *Гальків Л.І., Лутчин Н.П., Москаль Б.С. Економічна статистика : Навч. Посібник. 2-ге видання -Львів: "Новий світ-2000", -2010 -400с.*
2. *Економічна статистика: Навч.посіб./За ред.. д.е.н. Р.М.Моторина.- К:КНЕУ,2005.-362 с.*
3. *Липпе Петер фон дер. Экономическая статистика. — Штудгарт; Йена, 1995. — 629 с.*
4. *Парфенцева Н. Міжнародні статистичні класифікації в Україні: Впровадження й використання. — К.: Основи, 2000. — 351 с.*
5. *Экономическая статистика: Учеб. / Под ред. Ю. Н. Иванова. — М.: ИНФРА-М, 1999. — 480 с.*

ТЕМА 2. СИСТЕМА НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ

План практичного заняття

- Загальна характеристика системи національних рахунків
- Основні концепції, поняття та класифікації системи національних рахунків.
- Характеристика рахунків СНР
- ВВП – основний показник СНР, методи його розрахунку та міжнародні порівняння

Контрольні запитання:

1. Перші спроби розрахунку макроекономічних показників у Європі.
2. Національне рахівництво як основа міжнародної методології статистики.
3. Концептуальні та методологічні відмінності між Балансом народного господарства (БНГ) та Системою національних рахунків (СНР).
4. Етапи розвитку міжнародної СНР.
5. Основні концепції опису економічних процесів, на яких базується СНР.
6. Види діяльності, що включаються у сферу економічного виробництва.
7. Виробнича діяльність; ринкове і неринкове виробництво.
8. Основні категорії, групування та класифікації СНР.
9. Система основних показників результатів економічної діяльності.
10. Поняття інституційних секторів та їх класифікація.
11. Принципи побудови СНР.
12. Основні відмінності між бухгалтерським обліком та СНР.
13. Валовий випуск як вихідний показник для розрахунку валового внутрішнього продукту (ВВП) виробничим методом.
14. Поняття показника “додана вартість”, її складові частини.
15. Види цін, що застосовуються в СНР.
16. Поняття “економічної території країни”, чим вона відрізняється від географічної.
17. Поняття “операції” в СНР, види операцій.
18. Поняття “виробничаої одиниці” та “закладу” в СНР.
19. Поняття “продукту” в СНР.
20. Принципи побудови СНР
21. Зведений опис та послідовність рахунків (СНР-93).
22. Назвіть рахунки поточних операцій.
23. Рахунок виробництва, його балансуюча стаття.
24. Рахунок утворення доходу, вкажіть його балансуючу статтю.
25. Рахунок розподілу первинних доходів.

26. Рахунок вторинного розподілу доходів.
27. Рахунок перерозподілу доходів у натуральній формі; кого він стосується.
28. Рахунки використання наявного доходу та використання скоригованого наявного доходу, вкажіть їх балансуючу статтю.
29. Назвіть рахунки нагромадження.
30. Назвіть і охарактеризуйте баланси активів та пасивів.
31. Побудуйте рахунок товарів і послуг **(**рахунок операцій**)**, вкажіть на його особливість.
32. Назвіть рахунки "іншого світу**"** (рахунки зовнішніх операцій).
33. Досвід впровадження СНР-93 в Україні.
34. Найважливіші класифікації, що стосуються СНР України.
35. Класифікація активів та пасивів.
36. Національне багатство в системі показників національних рахунків.
37. Класифікація податків та субсидій.
38. Поняття випуску у рахунку виробництва.
39. Поняття проміжного споживання у рахунку виробництва.
40. Поняття чистих податків у рахунку виробництва.
41. Поняття споживання основного капіталу у рахунку виробництва
42. Міжгалузевий баланс (МГБ), його суть і схема та види.
43. Основні схеми та види оцінки МГБ.
44. Таблиця "Витрати-випуск", її характеристика та аналітичні можливості.
45. Валовий внутрішній продукт (ВВП) і чистий внутрішній продукт, їх суть.
46. Методи розрахунку ВВП.
47. Валовий національний дохід (ВНД), його відмінності від ВВП.
48. Поняття "тіньової економіки", її види та методи оцінки в СНР.
49. Поняття "неформальної (неофіційної) діяльності" в СНР.
50. Методи оцінки діяльності неформального сектору економіки в окремих галузях.
51. Методики оцінки рівня тіньової економіки у ВВП України.
52. Класифікація тіньової економіки..
53. Методики оцінки рівня тіньової економіки у ВВП України.
54. Загальні принципи проведення міжнародних зіставлень.
55. Програма міжнародних зіставлень макроекономічних показників
56. Паритет купівельної спроможності, його суть, послідовність розрахунку і застосування.
57. Поняття "товарів-представників", їх типи і порядок відбору.
58. Переоцінка ВВП у порівнянні ціни на стадії виробництва і на стадії кінцевого використання.
59. Аналітичні можливості СНР; мета, завдання та основні напрямки аналізу СНР.

Тестові завдання:

1. Національні рахунки – це:
а) показники, які характеризують рух товарів і послуг;
б) економіко-статистична модель, що характеризує розподіл товарів і послуг між виробниками і споживачами;
в) система зведених економіко-статистичних показників, що характеризують виробництво, розподіл, перерозподіл та використання кінцевого продукту та національного доходу;
г) всі вище перелічені визначення.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

2. Основним методом національного рахівництва є:
а) фінансовий;
б) балансовий;
в) незалежний;
г) системний.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

3. У міжнародній практиці при побудові системи національних рахунків використовують такі методи:
а) залежності рахунків;
б) товарних потоків;
в) послідовної побудови рахунків;
г) наявності балансуючих статей.
Відповідь: 1) а, б; 2) б, в; 3) в, г; 4) а, г.

4. Діяльність на економічній території резидентів та нерезидентів охоплює:
а) національна економіка;
б) внутрішня економіка;
в) зовнішня економіка;
г) економічна територія.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

5. Діяльність резидентів даної країни в її межах або за кордоном охоплює:
а) національна економіка;
б) внутрішня економіка;
в) зовнішня економіка;
г) економічна територія.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

6. Територія, якою адміністративно керує уряд даної країни, і в межах якої вільно переміщаються товари та гроші, - це:
а) національна економіка;
б) внутрішня економіка;
в) географічна територія;
г) економічна територія.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

7. Під економічною територією розуміють:
а) територію країни, включаючи територіальні анклави інших країн;
б) територію країни, якою керує уряд без територіальних анклав за кордоном;
в) територію, якою адміністративно керує уряд країни, включаючи територіальні анклави за кордоном;
г) територію країни, обмежену кордонами, плюс територіальні води і повітряний простір, мінус територіальні анклави за кордоном.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

8. Резидент – це:
а) інституційна одиниця, центр економічних інтересів знаходиться на території даної країни;
б) інституційна одиниця, що є громадянином даної країни;
в) усі фізичні та юридичні особи, які працюють на території країни;
г) громадяни інших країн, які тимчасово перебувають на території даної країни.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

9. За характером дії економічні операції поділяють на:
а) поточні та капітальні;
б) фінансові та нефінансові;
в) операції на компенсаційній основі та трансферти;
г) виробничі та невиробничі.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

10. Трансферти поділяють на:
а) теперішні та майбутні;
б) поточні та капітальні;
в) фінансові та нефінансові;
г) виробничі та невиробничі.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

11. Сукупність інституційних одиниць, однорідних з погляду функцій та джерел фінансування, - це:
а) галузь економіки;

б) вид діяльності;
в) сектор економіки;
г) всі вище перелічені.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

12. Нефінансові корпорації – це:
а) галузь економіки;
б) вид діяльності;
в) сектор економіки;
г) всі вище перелічені.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

13. Органи державного управління – це:
а) галузь економіки;
б) вид діяльності;
в) сектор економіки;
г) правильна відповідь відсутня.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

14. Домашні господарства – це:
а) галузь економіки;
б) вид діяльності;
в) сектор економіки;
г) правильна відповідь відсутня.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

15. Дані рахунка товарів і послуг дають змогу розрахувати ВВП:
а) виробничим методом;
б) розподільчим методом;
в) методом кінцевого використання;
г) компонентним методом.
Відповідь: 1) а, в; 2) б, г; 3) а, б; 4) а, г.

16. Дані рахунка утворення доходів дають змогу розрахувати ВВП:
а) виробничим методом;
б) розподільчим методом;
в) методом кінцевого використання;
г) компонентним методом.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

17. Валова додана вартість може бути обчислена як:
а) сума операційних витрат;
б) сума прибутку та витрат;
в) різниця між випуском та проміжним споживанням;

г) різниця між обсягом виробництва та витратами на оплату праці і податками.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

18. ВВП виробничим методом визначається як:
а) сума валової доданої вартості плюс чисті податки на виробництво та імпорт;
б) сума валової доданої вартості плюс чисті податки на продукти;
в) сума оплати праці, валового прибутку, змішаного доходу та чистих податків на виробництво та імпорт;
г) сума оплати праці, валового прибутку, змішаного доходу та чистих податків на продукти.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

19. ВВП розподільчим методом визначається як:
а) сума валової доданої вартості плюс чисті податки на виробництво та імпорт;
б) сума валової доданої вартості плюс чисті податки на продукти;
в) сума оплати праці, валового прибутку, змішаного доходу та чистих податків на виробництво та імпорт;
г) сума оплати праці, валового прибутку, змішаного доходу та чистих податків на продукти.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

20. Різниця між обсягами експорту та імпорту використовується при обчисленні величини ВВП:
а) виробничим методом;
б) розподільчим методом;
в) методом кінцевого використання;
г) компонентним методом.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

21. Балансуючою статтею рахунка виробництва є:
а) випуск;
б) проміжне споживання;
в) валова додана вартість;
г) ВВП.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

22. Балансуючою статтею рахунка утворення доходу є:
а) оплата праці найманих працівників;
б) податки на виробництво та імпорт;
в) субсидії на виробництво та імпорт;
г) валовий прибуток, змішаний дохід.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

23. Балансуючою статтею рахунка вторинного розподілу доходу є:
а) валовий національний дохід;
б) інші поточні трансферти, передані іншим країнам;
в) валовий наявний дохід;
г) валовий прибуток, змішаний дохід.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

24. Обсяг випуску склав 2560 млн. грн., проміжного споживання – 1890 млн. грн. Визначити питому вагу доданої вартості у випуску, % (результат заокруглити до сотих).
а) *73,83;*
б) 26,17;
в) 35,45;
г) визначити неможливо.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

25. Обсяг випуску склав 2560 млн. грн., проміжного споживання – 1890 млн. грн. Визначити, на скільки відсотків проміжне споживання перевищувало величину доданої вартості (результат заокруглити до цілих).
а) *282;*
б) 182;
в) 670;
г) визначити неможливо.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

Практичні завдання для аудиторної та самостійної роботи:

Завдання 1. Маємо наступні дані економіки України за 2003 рік:

Показники	*млн. грн.*
Випуск (в основних цінах)	603704
Проміжне споживання	363487
Імпорт товарів і послуг	147525
Експорт товарів і послуг	154394
Кінцеві споживчі витрати	201624
Валове нагромадження основного капіталу	55075
Зміна запасів матеріальних оборотних коштів	3661
Придбання за виключенням вибуття цінностей	115
Оплата праці найманих працівників	122188
Податки на продукти	28205
Субсидії на продукти	-1078
Податки на виробництво та імпорт	34277

Субсидії на виробництво та імпорт	-4030
Валовий прибуток, змішаний дохід	114909

Розрахувати ВВП трьома методами.

Завдання 2. Маємо наступні дані економіки країни:

Показники	*млн. грн.*
Випуск (в основних цінах)	373 893
Проміжне споживання	229 631
Імпорт товарів і послуг	97 643
Експорт товарів і послуг	106 200
Кінцеві споживчі витрати	127 982
Валове нагромадження основного капіталу	33 427
Зміна запасів матеріальних оборотних коштів	-42
Придбання за виключенням вибуття цінностей	146
Оплата праці найманих працівників	71 930
Податки на продукти	27 338
Субсидії на продукти	1 530
Податки на виробництво та імпорт	31 707
Субсидії на виробництво та імпорт	3 184
Валовий прибуток, змішаний дохід	69 617

Розрахувати ВВП трьома методами.

Завдання 3. Маємо наступні дані економіки:

Показники	*млн. грн.*
Випуск (в основних цінах)	504008
Проміжне споживання	302814
Імпорт товарів і послуг	114501
Експорт товарів і послуг	124392
Кінцеві споживчі витрати	
- індивідуальні	153589
- колективні	16736
Валове нагромадження основного капіталу	43289
Зміна запасів матеріальних оборотних коштів	2209
Придбання за виключенням вибуття цінностей	96
Придбання за виключенням вибуття невироблених нефін. активів	-27
Оплата праці найманих працівників	103117
Податки на продукти	25484
Субсидії на продукти	868
Податки на виробництво та імпорт	30764
Субсидії на виробництво та імпорт	3125
Споживання основного капіталу	36160
Дохід від власності, одержаний від інших країн	474
Дохід від власності, переданий іншим країнам	4075
Поточні податки на доходи, майно тощо, одержані від інших країн	2
Інші поточні трансферти, одержані від інших країн	10669
Інші поточні трансферти, передані іншим країнам	297
Соціальні допомоги, сплачені іншим країнам	2
Капітальні трансферти, одержані від інших країн	112

Побудувати систему національних рахунків та розрахувати ВВП трьома методами.

Завдання 4. Дані про результати діяльності регіонів (млрд. грн.):

Показники	*Регіон 1*	*Регіон 2*	*Регіон 3*
Валовий випуск продуктів і послуг	2900	3500	4800
Проміжне споживання	1950	2870	3700
Споживання основного капіталу	205	310	390
Податки на продукти	220	290	330
Податки на виробництво та імпорт	170	250	287
Субсидії на продукти	130	160	190
Субсидії на виробництво та імпорт	120	145	170
Оплата праці найманих працівників	500	700	900
Витрати на кінцеве споживання			
- домогосподарств	530	590	620
- державних установ	180	200	230
- некомерційних організацій	51	75	86
Поточні трансферти			
- отримані	30	50	65
- передані	10	15	26
Валове нагромадження основного капіталу	320	380	430
Чиста купівля цінностей	2	5	8
Експорт	650	760	840
Імпорт	630	740	810

На основі наведених даних побудувати (окремо для кожного регіону) рахунки виробництва, утворення доходів, розподілу доходів, перерозподілу доходів, використання доходів, операцій з капіталом. Порівняти обсяги доданої вартості та ВВП у регіонах. Зробити висновки.

Завдання 5. Відомі наступні дані по регіону (млн. грн.):

Показники	
Валовий випуск в основних цінах	2325
Проміжне споживання	1120
Податки на виробництво	350
Субсидії на виробництво	185
Податки на продукти	162
Субсидії на продукти	96
Оплата праці найманих працівників	718

Побудуйте зведений рахунок виробництва та утворення доходів.

Завдання 6. Відомі наступні дані по регіону (млн. грн.):

Показники	млн. грн
Валові змішані доходи	1246
Оплата праці	643
Податки на виробництво та імпорт	220
Субсидії на виробництво та імпорт	136
Доходи від власності: отримані	60
передані	50
Сальдо поточних трансфертів	-25
Витрати на кінцеве споживання:	
- домогосподарств	1070
- державних установ	300
- некомерційних організацій	140

Складіть рахунок використання доходів.

Завдання 7. Маємо наступні дані економіки:

Показники	*млн. грн*
Випуск (в основних цінах)	504008
Проміжне споживання	302814
Імпорт товарів і послуг	114501
Експорт товарів і послуг	124392
Кінцеві споживчі витрати	
- індивідуальні	153589
- колективні	16736
Валове нагромадження основного капіталу	43289
Зміна запасів матеріальних оборотних коштів	2209
Придбання за виключенням вибуття цінностей	96
Придбання за виключенням вибуття невироблених нефін. активів	-27
Оплата праці найманих працівників	103117
Податки на продукти	25484
Субсидії на продукти	868
Податки на виробництво та імпорт	30764
Субсидії на виробництво та імпорт	3125
Споживання основного капіталу	36160
Дохід від власності, одержаний від ін. країн	474
Дохід від власності, переданий ін. країнам	4075
Поточні податки на доходи, майно тощо, одержані від ін. країн	2
Ін. поточні трансферти, одержані від ін. країн	10669
Ін. поточні трансферти, передані ін. країнам	297
Соц. допомоги, сплачені ін. країнам	2
Капітальні трансферти, одержані від ін. країн	112

Побудувати систему національних рахунків та розрахувати ВВП трьома методами.

Завдання 8 .Маємо такі дані промисловості України (у фактичних основних цінах, млн.грн.):

Вид економічної діяльності	Роки	Випуск	Проміжне споживання	Валова додана вартість
Промисловість	1999	77 848	55 467	?
	2000	85 248	58 331	?

Індекс цін промислової продукції 105,0 %.

Визначте валову додану вартість за кожний рік та її динаміку у фактичних та базисних цінах.

Завдання 9 . Маємо дані про ціни і кількість двох товарів країни А і країни В (умовні одиниці):

Товар	Країна А				Країна В			
	кіль-кість товару	ціна товару	вартість товару у цінах країни (у.о.)		кіль-кість товару	ціна товару	вартість товару у цінах країни (у.о.)	
			А	В			А	В
Товар 1	1000	2	2000	8000	500	8	1000	4000
Товар 2	2000	3	6000	12000	300	6	900	1800
Разом	X	X	8000	20000	X	X	1900	5800

Порівняти ціни та обсяг проданого товару країни А з країною В.

Література

1. *Гальків Л.І., Лутчин Н.П., Москаль Б.С. Економічна статистика : Навч. Посібник. 2-ге видання -Львів: "Новий світ-2000", -2010 -400с.*
2. *Економічна статистика: Навч.посіб./За ред.. д.е.н. Р.М.Моторина.-К:КНЕУ,2005.-362 с.*
3. *Лутчин Н.П..Мельник І.Д.Система національних рахунків:практикум: Навчальний посібник./за ред проф.Матковського С.О.-Львів: «Новий Світ-2000».2008.-204с.*
4. *Моторин Р. М., Моторина Т. М. Система національних рахунків: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2001. — 336 с.*
5. *Національні рахунки України за 2010 рік: Стат. зб. — К.: Держкомстат України, 2011. — 99 с.*
6. *Система национальных счетов. Статистические очерки/Под ред. У.-П. Райха и Р. Янке. - Штутгарт: Изд-во ФСУ, 1998. - 251 с*

Тема 3. СТАТИСТИКА НАЦІОНАЛЬНОГО БАГАТСТВА. СТАТИСТИКА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ОБОРОТНИХ АКТИВІВ

План практичного заняття

- Поняття національного багатства та його склад
- Основні засоби, їх склад та види оцінки
- Амортизація основних засобів, методи її обчислення
- Баланси основних засобів за повною початковою та залишковою вартістю
- Показники стану, руху і використання основних засобів
- Обігові кошти та оборотні фонди, їх суть і показники використання
- Матеріаломісткість продукції та показники її аналізу

Контрольні запитання:

1. В чому суть національного багатства та його складових?
2. Що відноситься до нефінансових активів національного багатства?
3. Що відноситься до фінансових активів національного багатства?
4. В чому особливість фінансових активів як складової національного багатства?
5. Що являють собою основні основні засоби, їх склад?
6. Які існують види оцінки основних засобів?
7. Що таке зношення основних засобів, його види?
8. Поясніть суть поняття ”амортизація основних засобів ”, методи її обчислення.
9. Яка відмінність між повною початковою та залишковою вартістю основних засобів?
10. Як визначається середньорічна вартість основних засобів (залежно від наявної інформації)
11. Як балансовим методом визначити повну початкову вартість основних засобів на кінець року (на початок року відома)?
12. Як балансовим методом визначити залишкову вартість основних засобів на кінець року (на початок року відома)?
13. Які показники характеризують стан основних засобів?
14. Які показники характеризують рух основних засобів протягом року?
15. Як обчислюються і що характеризують показники використання основних засобів?

16. Як визначити приріст продукції за рахунок динаміки капіталовіддачі та вартості основних засобів?
17. З чого складається показник “обігові кошти”?
18. Які показники характеризують оборотність оборотних засобів?
19. Як визначити суму вивільнених чи додатково залучених (“заморожених”) обігових коштів?
20. Поняття матеріаломісткості продукції та показники її аналізу.
21. Як визначити економію (перевитрати) окремих видів сировини?
22. Як визначити зміну витрат на сировину під впливом окремих чинників?

Тестові завдання:

1.Національне багатство країни включає лише:

Нефінансові активи;
Фінансові активи;
Нефінансові та фінансові активи;
Вироблені та невироблені нефінансові активи.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

2.Нефінансові активи – це:

Будь-які активи.
Вироблені та невироблені активи
Грошова готівка і депозити.
Страхові технічні резерви.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

3.Фінансові активи – це:

Патенти, авторські права, ліцензії.
Активи, яким протистоять фінансові зобов’язання інших інституційних одиниць.
Монетне золото і спеціальні права запозичень.
програмне забезпечення.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

4.Вироблені матеріальні нефінансові активи включають:

Цінності.
Програмне забезпечення комп’ютерів.
Земля і надра.
Всі нефінансові активи.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

5.У статистичній звітності основні засоби відображають в одиницях виміру:
натуральних;
вартісних;
умовних;
умовно-натуральних.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

6.Фактичну вартість основних засобів при введенні їх в дію, за якою вони надходять на баланс підприємства і фігурують у звітності, називають:
первісною;
залишковою;
ліквідаційною;
амортизацією.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

7.Частину вартості основних засобів, що залишилась після певного часу їх функціонування, називають:
первісною;
залишковою;
ліквідаційною;
амортизацією.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

8.Ринкову вартість основних засобів, визначену шляхом експертної оцінки називають:
експертною;
справедливою;
ліквідаційною;
амортизацією.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

9.Сума коштів, яку підприємство очікує отримати від реалізації основних засобів після закінчення терміну їх експлуатації, за вирахуванням витрат, пов’язаних з продажем – це:
залишкова вартість;
справедлива вартість;
ліквідаційна вартість;
амортизація.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

10.Коефіцієнт придатності основних засобів – це відношення:
Суми зношення до повної початкової вартості.
Залишкової до первісної вартості на певну дату.
Балансової до початкової вартості на певну дату.

Залишкової до середньорічної вартості.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

11.Коефіцієнт надходження основних засобів обчислюють як відношення вартості основних засобів, що надійшли за період до:
вартості основних засобів на кінець періоду
вартості основних засобів на початок періоду
середньорічної вартості основних засобів
суми вартостей основних засобів на початок і кінець періоду

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

12.Коефіцієнт оновлення основних засобів обчислюють як відношення вартості основних засобів, що надійшли за період, до:
вартості основних засобів на початок періоду
вартості основних засобів на кінець періоду
середньорічної вартості основних засобів
вартості ліквідованих основних засобів

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

13.Коефіцієнт вибуття основних засобів обчислюють як відношення вартості засобів, що вибули з експлуатації до:
вартості основних засобів на кінець періоду
середньорічної вартості основних засобів
вартості основних засобів на початок періоду
вартості основних засобів, що надійшли в експлуатацію

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

14.Коефіцієнт ліквідації основних засобів обчислюють як відношення вартості ліквідованих основних засобів до:
вартості основних засобів на кінець періоду
коефіцієнта оновлення основних засобів
вартості основних засобів, що надійшли в експлуатацію
вартості основних засобів на початок періоду

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

15.Капіталовіддачу основних засобів обчислюють за формулою:
вартість виготовленої продукції за період поділити на середньорічну вартість основних засобів
середньорічну вартість основних засобів поділити на вартість виготовленої продукції за період
середньорічну вартість основних засобів поділити на середньооблікову чисельність працівників за період
вартість виготовленої продукції за період поділити на вартість основних засобів на початок періоду

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

16.Рівень капіталовіддачі показує:
Вартість створеної продукції на одиницю середньорічної вартості використаних основних засобів.
Частку вартості продукції у вартості основних засобів.
Вартість використаних основних засобів на одиницю вартості створеної продукції.
Частку вартості використаних основних засобів у створеній продукції.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

17.Матеріальні активи із очікуваним терміном експлуатації більше 1 року, які підприємство утримує для використання у процесі виробництва та створення послуг – це:
оборотні фонди;
основні засоби;
економічні активи;
неосновні фонди.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

18.Гроші та їх еквіваленти, які забезпечують безперервний процес виробництва і повністю переносять свою вартість на продукт – це:
основні засоби;
оборотні активи;
економічні активи;
неосновні засоби.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

19.До оборотних активів промисловості відноситься:
Вартість основного капіталу.
Вартість сировини, матеріалів, палива, напівфабрикатів тощо.
Вартість готової, але нереалізованої продукції.
Вартість давальницької сировини.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

19.До оборотних активів сільського господарства відноситься:
Вартість молодняка і тварин на відгодівлі.
Вартість робочої і продуктивної худоби.
Витрати на покращення земель.
Вартість бджолосімей.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

20.Показниками використання нефінансових оборотних активів є:
Рівень капіталовіддачі.

Кількість обертів за період і тривалість оберту в днях.
Коефіцієнт завантаження.
Рівень капіталоозброєння праці.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

21.Вивільнення певної суми оборотних активів можливе:
За скорочення тривалості одного оберту в днях.
За збільшення тривалості одного оберту в днях
За підвищення капіталовіддачі.
За зменшення кількості обертів.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

22.Відношення загальних витрат сировини до кількості виготовленої продукції – це:
капіталомісткість продукції;
капіталовіддача продукції;
матеріаломісткість продукції;
рентабельність продукції.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

23.Узагальнюючим показником ефективності використання матеріальних ресурсів є:
капіталомісткість продукції;
капіталовіддача продукції;
матеріаломісткість продукції;
рентабельність продукції.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

24.Матеріаломісткість продукції - це:
Витрати сировини на всю продукцію.
Витрати сировини на одиницю виготовленої продукції.
Витрати сировини на продукцію, виготовлену в межах плану.
Перевитрати сировини при виготовленні продукції.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

25.Капіталомісткість продукції збільшилась на 10%, а обсяг продукції за цей самий час – на 5%.
Обчислити темп приросту зміни вартості основних засобів, %.
+15,5;
-10,5;
-9,1;
-5,).
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

26.Капіталомісткість продукції збільшилась на 10%, а обсяг продукції за цей самий час – на 5%.
Обчислити темп росту вартості основних засобів, %.
+115,5;
104,8;
95,5;
95,0.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

27.Капіталомісткість продукції збільшилась на 12%, а обсяг продукції за цей самий час – на 6%.
Обчислити темп приросту зміни вартості основних засобів, %.
+18,7;
+10,5;
-9,1;
-5,0.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

28.Капіталомісткість продукції зменшилась на 10%, а обсяг продукції за цей самий час зріс– на 5%.
Обчислити темп приросту зміни вартості основних засобів, %.
-5,5;
+10,5;
-9,1;
-5,0.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

29.Середньорічна вартість основних засобів підприємства зросла у звітному періоді щодо базового на 10%, а обсяг випущеної продукції зріс на 8%. Як змінився показник використання основних засобів (капіталовіддача) у %. Порахувати темп приросту.
+1,85;
-1,82;
-0,98;
-2,20.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

30.Середньорічна вартість основних засобів підприємства зменшилась у звітному періоді щодо базового на 10%, а обсяг випущеної продукції зріс на 8%. Як змінився показник використання основних засобів (капіталовіддача) у %. Порахувати темп приросту.
+0,98;
+20,0;
-16,7;

-2,2.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

31.Визначити приріст випуску продукції за рахунок зміни капіталовіддачі основних засобів, враховуючи наступні дані. Випуск продукції: у базовому періоді 2000 тис. грн, у звітному періоді 2860 тис. грн Середньорічна вартість основних засобів: 1000 тис. грн. та 1300 тис. грн. відповідно.

-390;
-300;
-600;
+260.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

32.Визначити приріст випуску продукції за рахунок зміни капіталовіддачі основних засобів, враховуючи наступні дані. Випуск продукції: у базовому періоді 2000 тис грн, у звітному періоді 3000 тис грн.Середньорічна вартість основних засобів: 1000 тис грн та 1300 тис грн відповідно.

+390;
-300;
+ 600;
+ 403.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

33.Вартість основних засобів на початок року становила 30 млн. грн., у липні введено в дію нових основних засобів на суму 1200 тис. грн., грудні – 800 тис. грн., а у жовтні вибуло на суму 600 тис. грн.
Визначити середньорічну вартість основних засобів у млн..грн.

-35;
-35,8;
-31,4;
+30,5.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

34.Маємо дані про реалізацію продукції і середньорічні залишки оборотних коштів ПП “Весна” за два роки у порівнянних цінах. Вартість реалізованої продукції: базовий рік - 52400 грн, звітний рік – 56700 грн,:
середньорічні залишки оборотних коштів – 6288 грн та 7371 грн відповідно.
Визначити суму вивільнених (додатково залучених) оборотних коштів внаслідок зміни оборотності.:

додатково залучені 567,0 ;
вивільнені 567,0;
додатково залучені 420,0;
вивільнені 432,2.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

Практичні завдання для аудиторної та самостійної роботи:

Завдання 1. У 2011 році підприємство придбало три одиниці устаткування вартістю 190 тис. грн. кожна (в тому числі транспортні та монтажні витрати). У 2012 році було куплено ще чотири одиниці такого ж устаткування за ціною 235 тис. грн. кожна. Сума нарахованого зносу на початок 2012 року 60 тис. грн. *Визначити:* повну первісну вартість устаткування; первісну вартість без зносу;повну відновну вартість; відновну вартість без зносу.

***Завдання* 2.** Вартість основних засобів на 1.01. 2012 р. становила 4 млн. грн., вартість придбаних основних засобів з врахуванням витрат на їх поліпшення у 2012 р. – 680 тис., вартість виведених з експлуатації у 2012 р. – 460 тис. грн., сума амортизаційних відрахувань за 2012 рік становила 90 тис. грн. *Визначити* балансову вартість основних засобів підприємства станом на 1.01. 2013 р.

***Завдання* 3.** Початкова вартість основних засобів підприємства становила 30 млн. грн., залишкова вартість на кінець року 28,4 млн грн. *Визначити* коефіцієнти зносу та придатності основних засобів на кінець року.

***Завдання* 4.** Машинобудівне підприємство випускає в рік виробів *А* - 50000 шт, *В* – 10000 шт, *С* – 50000 шт. Оптова ціна кожного виробу відповідно становить: 7 тис. грн; 10 тис. грн.; 15 тис. грн. Середньорічна вартість основних засобів підприємства складає 80 млн. грн. *Визначити* показники капіталовіддачі та капіталомісткості.

***Завдання* 5.** Вартість основних засобів підприємства на початок року становила 1500 тис. грн., протягом року введено в експлуатацію засобів вартістю 700 тис. грн., в тому числі нових на 400 тис. грн., вибуло з експлуатації на суму 500 тис. грн., з яких ліквідовані 400 тис. грн. основних засобів. Вироблено за допомогою основних засобів підприємства продукції на суму 1540 тис. грн., чистий прибуток склав 320 тис. грн.

Визначте показники надходження, оновлення, вибуття, ліквідації, капіталовіддачу та рентабельність основних засобів. Зробіть висновки.

***Завдання* 6.** Відомі наступні дані по промислових підприємствах:

№ під-приємства	Базовий рік		Звітний рік	
	Капіталовіддача	Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	Капіталовіддача	Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.
1	1,3	120	1,5	140
2	1,1	200	1,1	250
3	1,5	250	1,8	300
Разом	х	570	х	690

Визначте індекси капіталовіддачі змінного, постійного складу та структурних зрушень. Зробіть висновки.

***Завдання* 7.** Відомі наступні дані по промислових підприємствах:

№ підприємства	Базовий рік		Звітний рік	
	Капіталомісткість продукції	Вартість продукції, тис. грн.	Капіталомісткість продукції	Вартість продукції, тис. грн.
1	0,80	120	0,70	140
2	0,67	200	0,60	250

3	0,85	320	0,90	300
Разом	х	640	х	690

Визначити індекси капіталомісткості змінного, постійного складу та структурних зрушень. Зробити висновки.

***Завдання* 8.** Відомі наступні дані по промислових підприємствах:

№ підприємства	Базовий рік		Звітний рік	
	Капіталоозброєність, тис. грн. /особу	Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	Капіталоозброєність, тис. грн. /особу	Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.
1	3,50	350	3,80	418
2	2,40	360	2,60	338
3	3,30	396	3,00	450
Разом	х	1106	х	1206

Визначте індекси капіталоозброєності змінного, постійного складу та структурних зрушень. Зробіть висновки.

***Завдання* 9.** Середньорічна вартість основних засобів підприємства „Техно-Екс"становить 500 тис.грн., на якому працює в середньому 300 працівників. Протягом року було вироблено продукції на суму 380 тис. грн., від реалізації якої отримано 350 тис. чистого прибутку. *Визначити* капіталомісткість та капіталовіддачу, капіталоозброєність праці та рентабельність основних засобів підприємства.

***Завдання* 10.** Відомі наступні дані по підприємству:

№ з/п	Базовий рік		Звітний рік	
	Матеріаломісткість, грн на одиницю продукції	Кількість виробленої продукції, шт.	Матеріаломісткість, грн на одиницю продукції	Кількість виробленої продукції, шт
1	10	150	8	160
2	15	120	12	130
3	18	130	20	100
4	16	140	15	140
Разом	-	540	-	530

Визначити загальні витрати сировини в кожному році та проаналізувати динаміку зміни матеріаломісткості за допомогою загальних індексів.

Література

1. *Гальків Л.І., Лутчин Н.П., Москаль Б.С. Економічна статистика : Навч. Посібник. 2-ге видання -Львів: "Новий світ-2000", -2010 -400с.*
2. *Економічна статистика: Навч.посіб./За ред.. д.е.н. Р.М.Моторина.-К:КНЕУ,2005.-362 с.*
3. *Курс социально-экономической статистики: Учебник / Под ред. М.Г.Назарова.-М.: Финстатинформ, ЮНИТИ-ДАНА, 2000.- 77 с.*

ТЕМА 4. СТАТИСТИКА НАСЕЛЕННЯ

План практичного заняття

- Статистика населення, її основні завдання та джерела інформації
- Показники чисельності та складу населення.
- Поняття природного руху населення та його елементи.
- Поняття механічного руху населення, його елементи та показники.

Контрольні запитання:

23. Чим відрізняються категорії постійного та наявного населення?
24. Які абсолютні та відносні показники характеризують природний рух населення?
25. Яка відмінність між загальними, частковими та спеціальними коефіцієнтами природного руху населення?
26. Які абсолютні та відносні показники характеризують механічний рух населення?
27. Як обчислюється і що показує сумарний коефіцієнт народжуваності?
28. Що означає поняття “фертильний вік” жінок?
29. Як обчислюється і що показує сумарний коефіцієнт шлюбності?
30. Назвіть складові загального приросту населення.
31. Яка зі складових загального приросту населення характеризує процес його відтворення?
32. Яка зі складових загального приросту населення характеризує процес його відтворення?
33. Яка зі складових загального приросту населення характеризує процес його міграції?
34. Які Ви знаєте методи обчислення перспективної чисельності населення?

Тестові завдання:

1. Джерелами інформації про кількість населення в країні є:

а) *переписи населення;*
б) звітність органів РАГС та паспортних столів МВС України;
в) спеціально організовані спостереження;
г) всі вище перелічені.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

2. У цілому по країні (за балансовим рівнянням) кількість постійного населення дорівнює:

а*) наявне населення плюс тимчасово відсутні, плюс тимчасово присутні;*
б) наявне населення мінус тимчасово відсутні, мінус тимчасово присутні;
в) наявне населення мінус тимчасово відсутні, плюс тимчасово присутні;
г) наявне населення плюс тимчасово відсутні, мінус тимчасово присутні.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

3. У цілому по країні кількість тимчасово відсутніх дорівнює кількості тимчасово проживаючих за умови, якщо:

а) *кількість постійного населення більша за кількість наявного ;*
б) кількість постійного населення менша за кількість наявного ;
в) кількість постійного населення дорівнює кількості наявного ;
г) кількість наявного населення більша за кількість постійного .
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

4. Перепис населення – це:

а) *вид статистичного спостереження;*
б) форма статистичного спостереження;
в) спосіб статистичного спостереження;
г) Ваш варіант.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

5. Програма перепису населення – це:

а) *документ, що містить програмно-методологічну та організаційну частини;*
б) план проведення опитування населення під час перепису;
в) перелік запитань, на які слід одержати відповіді в ході спостереження;
г) перелік відповідей, отриманих в результаті спостереження.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

6. Переписи населення за часом проведення є:

а) поточними;
б) періодичними;

за охопленням одиниць спостереження є:

в) суцільними;
г) вибірковими.
Відповідь: 1) а, в; 2) а, г; 3) б, в; 4) б, г.

7. Середні темпи зростання кількості населення визначаються за формулою середньої:

а) *арифметичної;*
б) геометричної ;
в) гармонійної;

г) квадратичної.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

8. Якщо кількість чоловіків у країні поділити на кількість жінок, – це буде відносна величина:
а*) прогнозу;*
б) координації;
в) інтенсивності;
г) динаміки.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

9. Коефіцієнти народжуваності та смертності є відносними величинами:
а) *порівняння;*
б) структури;
в) координації;
г) інтенсивності.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

10. Щільність населення – це відносна величина :
а) *координації;*
б) структури;
в) інтенсивності;
г) порівняння.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

11. Кількість чоловіків Львівської області в 2008 р. становила 1350 тис. осіб, а жінок – 1210 тис. осіб. Відносні величини координації дорівнюють:
а) *1,116 і 0,896;*
б) 111,6 і 89,6;
в) 0,527 і 0,473;
г) 1116 і 896.
Відповідь: 1) а, б; 2) б, г; 3) а, б, г; 4) в.

12. Кількість чоловіків Львівської області в 2008 р. становила 1350 тис. осіб, а жінок – 1210 тис. осіб. Відносні величини структури дорівнюють:
а) *0,527 і 0,473;*
б) 52,7 і 47,3;
в) 527 і 473;
г) 1,116 і 0,896;
Відповідь: 1) а, б; 2) а, б, в; 3) г; 4) а, в.

13. Коефіцієнт народжуваності визначається відношенням числа народжених за період до:
а*) середньої кількості населення за період;*

б) кількості населення на початок періоду;
в) середньої кількості жінок за період;
г) середньої кількості жінок за період у віці 15-49 років .
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

14. Коефіцієнт фертильності (спеціальний коефіцієнт народжуваності) визначається відношенням числа народжених за період до:
а) *середньої кількості населення за період;*
б) кількості населення на початок періоду;
в) середньої кількості жінок за період;
г) середньої кількості жінок за періоду віці 15-49 років .
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

15. Середній вік населення в країні визначається за формулою середньої:
а) *арифметичної простої;*
б) арифметичної зваженої;
в) хронологічної;
г) геометричної.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в 4) г

16. Загальні демографічні коефіцієнти є показниками:
а) *абсолютними, моментними;*
б) відносними, інтервальними;
в) абсолютними, інтервальними;
г) відносними, моментними.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

17. Коли відомі дані про кількість населення на початок кожного місяця протягом року, то середньорічну кількість населення обчислюють за формулою:
а) *арифметичної простої;*
б) арифметичної зваженої;
в) хронологічної;
г) геометричної.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

18. Межі репродуктивного віку у жінок становлять:
а) *16-54 років;*
б) 15-45 років;
в) 15-49 років;
г) 15-70 років.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

19. Термін „фертильний” вік є синонімом терміну:

а) *репродуктивний;*
б) плідний;
в) дітородний;
г) усі перелічені.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

20.Коефіцієнт життєвості визначається відношенням:
а) *кількості народжених до середньої кількості населення;*
б) кількості народжених до середньої кількості жінок в репродуктивному віці;
в) кількості народжених до кількості померлих за період;
г) кількості померлих до кількості народжених за період.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

Практичні завдання:

Завдання 1. Відомі дані по області:
- кількість населення на поч. року 840 тис. осіб
- середньорічна кількість чоловіків 405 тис. чоловіків (45 % від усього населення)
- із середньорічної кількості жінок:

30 % - віком до 15 років
36 % - віком 15-49 років
34 % - віком 50 р. і старші;
- коефіцієнт народжуваності 25‰
- коефіцієнт смертності 10‰
- вибуло з області 30 тис. осіб
- коефіцієнт прибуття 85‰

Обчислити:
1. Середньорічну кількість населення.
2. Число народжених, померлих за рік.
3. Природний приріст населення.
4. Середньорічну кількість жінок фертильного віку, коефіцієнт фертильності.
5. Кількість прибулих за рік.
6. Механічний приріст населення.
7. Загальний приріст населення.
8. Коефіцієнт механічного приросту.
9. Коефіцієнт загального приросту.
10. Кількість населення на кінець року.
11. Коефіцієнт життєвості.

Завдання 2.Кількість населення міста, яка щорічно збільшується на 25‰ за рахунок природного і на 1,5‰ за рахунок механічного руху, становить 1600 тис. осіб. Знайти кількість населення, яке буде мешкати в місті через 3 роки.

Завдання 3.Відомо, що постійне населення становить 740 тис. осіб, наявне 800 тис., а тимчасово відсутніх 20 тис. осіб. Визначити відсоток тих, що мешкають тимчасово у загальній кількості наявного населення.

Завдання 4.Обчислити середній вік населення регіону, якщо відомо, що середній вік чоловіків становив 33,9 року, а жінок – 37,5 року. При цьому частка чоловіків у всьому населенні дорівнювала 47 %.

Завдання 5.Рух населення однієї з областей за рік характеризувався наступними даними (тис. осіб):

- кількість населення на початок року - 4200

в т. ч. жінки у віці 15-49 рр. – 1460

- кількість населення на кінець року - 4600

в т. ч. жінки у віці 15-49 рр. – 1500

Протягом року

- народилося - 37
- померло - 60
- померло дітей у віці до 1 року - 0,67.

Обчислити:

1. середньорічну кількість населення області і середньорічну чисельність жінок у віці 15-49 років;
2. коефіцієнти відтворення населення:

а). народжуваності

б). смертності

в). природного приросту

г). фертильності

д). дитячої смертності (смертності немовлят).

Завдання 6.Відомо, що на кожну 1000 жінок у фертильному віці народилося за рік 120 дітей. Частка фертильних жінок у всій сукупності становить 40%, а всіх жінок і населенні – 60%.

Обчислити загальний коефіцієнт народжуваності населення.

Завдання 7.Сальдо міграції населення за рік становило +1800 осіб, природний приріст +2200 осіб, кількість населення на кінець року 202000 осіб.

Обчислити коефіцієнт загального приросту населення за рік.

Задача 8.

Відомо, що на початок 2006 р. населення становило 240 тис. осіб, а на початок 2010 р. – 326,4 тис. Розрахувати середньорічний темп зростання кількості населення.

*Завдання 9.*Відомі наступні дані по області:

- середньорічна кількість населення – 500 тис. осіб;
- в кінці року мешкало – 520 тис. осіб;
- у попередньому році середньорічна кількість населення - 470 тис. осіб;
- у поточному році народилося – 21 тис. осіб
- у попередньому році народилось – 15 тис. осіб
- у поточному році померло – 4,1 тис.

в т. ч. дітей до 1 року – 420 осіб.

Обчислити:

1. коефіцієнт дитячої смертності у поточному році

2. темп зростання коефіцієнта народжуваності у поточному році порівняно з попереднім
3. коефіцієнт смертності
4. коефіцієнт природного приросту
5. коефіцієнт життєвості.

Завдання 10. Відомі наступні дані:
- середньорічна кількість населення 800 тис. осіб
- коефіцієнт життєвості 400%
- коефіцієнт природного приросту 30‰.

Обчислити:
1. скільки осіб померло за рік
2. скільки осіб народилось за рік.

Завдання 11.Є такі дані по регіону:
- середньорічна кількість населення – 550,0 тис. осіб
- коефіцієнт приросту, ‰:

1. природного – 5,0
2. механічного – 1,5.

Обчислити:
1. коефіцієнт загального приросту
2. перспективну кількість населення за три роки за умови, що коефіцієнт загального приросту не зміниться.

Завдання 12. Відомо, що загальний коефіцієнт народжуваності – 25 ‰, а коефіцієнт фертильності 110 ‰.
Визначити частку жінок фертильного віку у сукупності всього населення.

Завдання 13. Протягом року в місті народилося 4000 немовлят, коефіцієнт життєвості – 250‰, а коефіцієнт смертності – 8 ‰.
Визначити середньорічну кількість населення.

Завдання 14. Рух населення однієї з областей за рік характеризувався наступними даними (тис. осіб):
- кількість населення на початок року - 4500, в т. ч. жінки у віці 15-49 рр. – 1700
- кількість населення на кінець року - 4900, в т. ч. жінки у віці 15-49 рр. – 1750

Протягом року
- народилося - 50
- померло - 70
- померло дітей у віці до 1 року - 2.

Обчислити:
1. середньорічну кількість населення області і середньорічну чисельність жінок у віці 15-49 років;
2. коефіцієнти відтворення населення:

а). народжуваності
б). смертності
в). природного приросту
г). фертильності
д). дитячої смертності (смертності немовлят).

Завдання 15. Відомо, що постійне населення становить 800 тис. осіб, наявне 860 тис., а тимчасово відсутніх 25 тис. осіб. Визначити відсоток тих, що мешкають тимчасово у загальній чисельності наявного населення.

Завдання 16.Відомі наступні дані:

- середньорічна чисельність населення 600 тис. осіб
- коефіцієнт механічного приросту – 5 ‰.
- коефіцієнт природного приросту 1,3‰.

Обчислити:

- Коефіцієнт загального приросту
- Перспективну чисельність населення на 3 роки за умови, що коефіцієнт приросту не зміниться.

Завдання 17.Плідність і структура жінок дітородного віку характеризується даними:

Вікова група	Структура дітородного контингенту, %	Вікові коефіцієнти плідності, ‰
15-19	14,0	51,0
20-24	14,2	110,4
25-29	12,9	62,5
30-34	14,3	26,5
35-39	16,0	9,3
40-44	15,0	2,0
45-49	13,6	0,1
Разом	100,0	-

Визначити: модальний вік матерів та сумарний коефіцієнт плідності.

Завдання 18.Плідність і структура жінок дітородного віку характеризується даними:

Вікова група	Віковий коефіцієнт плідності, f_x (‰)	Частка жінок х-вікової групи, S_x
15-19	32.1	0.140
20-24	92.7	0.141
25-29	55.8	0.129
30-34	26.4	0.144
35-39	8.7	0.159
40-44	1.9	0.149
45-49	0.1	0.138

Визначити медіальний вік матерів та сумарний коефіцієнт народжуваності.

Завдання 19.Нижче наведені дані про смертність дітей до 1-го року в одній з областей України:

Стать немовлят	Всього народилось дітей за рік				Померло за рік дітей
	базисний		поточний		всього
	мертвими	живими	мертвими	живими	
Хлопчики	66	7830	64	7753	106
Дівчатка	39	7525	41	7464	72

Розрахуйте загальний коефіцієнт смертності немовлят області у поточному році.

Завдання 20.Інтенсивність смертності чоловіків та жінок у розрізі місця їхнього помешкання характеризується даними:

Вид місцевості	Середньорічна чисельність населення, осіб		Коефіцієнт смертності, ‰	
	чоловіки	жінки	чоловіки	жінки
Міська	15640	17880	14,5	11,8
Сільська	7360	8620	19,0	18,4

Визначте диференційовані коефіцієнти смертності та індекс надсмертності чоловіків у цілому по регіону. Зробіть висновки.

Завдання 21.Нижче наведені дані про смертність дітей до 1-го року в одній з областей України:

Стать немовлят	Всього народилось дітей за рік				Померло за рік дітей
	базисний		поточний		всього
	мертвими	живими	мертвими	живими	
Хлопчики	66	7830	64	7753	106
Дівчатка	39	7525	41	7464	72

Розрахуйте загальний коефіцієнт смертності немовлят області у поточному році.

Література

1. *Гальків Л.І., Лутчин Н.П., Москаль Б.С. Економічна статистика : Навч. Посібник. 2-ге видання -Львів: "Новий світ-2000", -2010 -400с.*
2. *Кильдышев Г.С., Козлова Л.Л. Статистика населення с основами демографии. - М.: Финансы и статистика, 1990. -310с.*
3. *Стеценко С.Г., Швець В.Г. Статистика населення: Підручник. -К.: Вища школа, 1993. -463 с.*

Тема 5. СТАТИСТИКА РИНКУ ПРАЦІ

План практичного заняття

- Ринок праці як об”єкт статстичного вивчення.
- Показники зайнятості та безробіття.
- Види і показники міграції робочої сили.
- Показники навантаження населення та заміщення.
- Показники статистики робочого часу.
- Статистика трудових конфліктів.

Контрольні запитання:

1. Що таке ринок праці?
2. Хто відноситься до суб”єктів ринку праці?
3. Які Ви знаєте категорії населення на ринку праці?
4. Кого відносять до економічно активного населення?
5. Кого відносять до економічно неактивного населення?
6. До якої категорії населення відносяться безробітні?
7. Що таке міграція робочої сили?
8. Які є види мігрції, в чому їх відмінність?
9. Які Ви знаєте коефіцієнти зайнятості населення?
10. Як розраховуються коефіцієнти економічної активності населення?
11. Які коефіцієнти характеризують навантаження на населення працездатного віку?
12. Які є фонди робочого часу, в чому їх відмінність?
13. Як визначити середню тривалість робочого дня?
14. Що таке трудовий конфлікт, види конфліктів?
15. В чому різниця між страйком та локаутом?

Тестові завдання:

1. Відповідно до концепції робочої сили особи, що пропонують свою працю для виробництва товарів чи надання послуг, – це:

а) *працездатне населення працездатного віку;*
б) безробітні;
в) економічно активне населення;

г) трудові ресурси.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

2. Економічно активне населення – це:
а) *частина зайнятого населення;*
б) особи, що пропонують свою працю для виробництва продукції та надання послуг;
в) частка зайнятого та безробітного населення;
г) частина безробітного населення.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

3. Економічно неактивне населення – це:
а) *населення, що не може знайти роботи і не шукає її;*
б) населення, яке не відноситься до зайнятого та безробітного;
в) населення до і старше працездатного віку;
г) утриманці.
Відповідь: 1) а, б; 2) б, в; 3) а, в; 4) б, г.

4. Економічно активне населення включає такі категорії:
а) *працездатне населення і населення працездатного віку;*
б) зайняті і безробітні;
в) трудові ресурси і безробітні;
г) повністю і частково зайняті.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

5. Безробітних відносять до:
а) *економічно активного населення;*
б) економічно неактивного;
в) утриманців;
г) самозайнятих, домогосподарок, учнів та студентів працездатного віку, які не працюють.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

6. Мінімальний вік економічної активності населення України становить:
а) *15 років;*
б) 16 років;
в) 17 років;
г) 18 років.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

7. Максимальний вік економічної активності населення України становить:
а) *55 років;*
б) 60 років;
в) 65 років;
г) 70 років.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

8. Вік економічної активності населення України знаходиться в межах:
а*) від 15 до 60 років;*
б) від 16 до 65 років;
в) від 18 до 60 років;

г) від 15 до 70 років.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

9. Загальний коефіцієнт економічної активності обчислюється як відношення економічно активного населення до:

а) *всього населення;*

б) населення працездатного віку;

в) працездатного населення працездатного віку;

г) економічно неактивного населення.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

10.Загальний коефіцієнт зайнятості населення обчислюється:

а) $K_{заг.} = \frac{Зайняте\ населення\ працездатного\ віку}{Все\ населення}$;

б) $K_{заг.} = \frac{Зайняте\ населення\ працездатного\ віку}{Населення\ працездатного\ віку}$;

в) $K_{заг.} = \frac{Зайняте\ населення}{Все\ населення}$;

г) $K_{заг.} = \frac{Зайняте\ населення}{Населення\ працездатного\ віку}$.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

11.Коефіцієнт зайнятості економічно активного населення обчислюється:

а) $K_{ек.акт.} = \frac{Зайняте\ населення\ працездатного\ віку}{Економічно\ активне\ населення}$;

б) $K_{ек.акт.} = \frac{Зайняте\ економічно\ активне\ населення}{Економічно\ неактивне\ населення}$;

в) $K_{ек.акт.} = \frac{Економічно\ активне\ населення}{Все\ населення}$;

г) $K_{ек.акт.} = \frac{Зайняте\ населення}{Економічно\ активне\ населення}$.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

12.Коефіцієнт безробіття згідно з методологією *МОП* обчислюється:

а) $K_{безроб.} = \frac{Безробітні}{Все\ населення}$;

б) $K_{безроб.} = \frac{Безробітні}{Працездатне\ населення\ працездатного\ віку}$;

в) $K_{безроб.} = \frac{Безробітні}{Економічно\ активне\ населення}$;

г) $K_{безроб.} = \frac{Безробітні}{Економічно\ активне + Економічно\ неактивне\ населення}$.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

13.Коефіцієнт економічного навантаження обчислюється:

а) $K_{ек.навант.} = \frac{Економічно\ активне\ населення}{Економічно\ неактивне\ населення}$;

б) $K_{ек.навант.} = \frac{Економічно\ неактивне\ населення}{Економічно\ активне\ населення}$;

в) $K_{ек.навант.} = \frac{Економічно\ активне\ населення}{Все\ населення}$;

г) $K_{ек.навант.} = \frac{Населення\ старше\ і\ молодше\ за\ працездатний\ вік}{Економічно\ активне\ населення}$.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

14.Коефіцієнт пенсійного навантаження обчислюється:

а) $K_{пенс.навант.} = \frac{Населення,\ старше\ за\ працездатний\ вік}{Населення\ працездатного\ віку}$;

б) $K_{пенс.навант.} = \frac{Населення,\ старше\ за\ працездатний\ вік}{Населення,\ молодше\ працездатного\ віку}$;

в) $K_{пенс.навант.} = \frac{Населення\ працездатного\ віку}{Населення,\ старше\ працездатного\ віку}$;

г) $K_{пенс.навант.} = \frac{Населення,\ старше\ за\ працездатний\ вік}{Економічно\ активне\ населення}$.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

15.Коефіцієнт повного навантаження обчислюється:

а) $K_{повн.навант.} = \frac{Населення,\ старше\ працездатного\ віку}{Населення,\ молодше\ працездатного\ віку}$;

б) $K_{повн.навант.} = \frac{Населення,\ старше\ і\ молодше\ працездатного\ віку}{Населення,\ молодше\ працездатного\ віку}$;

в) $K_{повн.навант.} = \frac{Населення,\ старше\ і\ молодше\ працездатного\ віку}{Населення\ працездатного\ віку}$;

г) $K_{повн.навант.} = \frac{Населення,\ молодше\ працездатного\ віку}{Населення,\ старше\ працездатного\ віку}$.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

16.Коефіцієнт заміщення населення працездатного віку обчислюється:

а) $K_{заміщ.} = \frac{Населення,\ старше\ працездатного\ віку}{Населення,\ молодше\ працездатного\ віку}$;

б) $K_{заміщ.} = \frac{Населення,\ молодше\ працездатного\ віку}{Населення\ працездатного\ віку}$;

в) $K_{заміщ.} = \frac{Населення,\ старше\ і\ молодше\ працездатного\ віку}{Населення\ працездатного\ віку}$;

г) $K_{заміщ.} = \frac{Населення,\ молодше\ працездатного\ віку}{Населення,\ старше\ працездатного\ віку}$.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

17.Коефіцієнт сімейного навантаження обчислюється:

а) $K_{сім.навант.} = \frac{Утриманці}{Економічно\ активне\ населення}$;

б) $K_{сім.навант.} = \frac{Утриманці}{Зайняте\ населення}$;

в) $К_{сім.навант.} = \frac{Утриманці + Безробітні}{Економічно активне населення}$;

г) $К_{сім.навант.} = \frac{Утриманці}{Економічно неактивне і економічно активне населення}$.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

18. Первинним показником у статистиці кількості та складу працюючих на підприємстві є:

а) *середньооблікова кількість працівників підприємства в еквіваленті повної зайнятості;*

б) середньооблікова кількість штатних працівників;

в) середньооблікова кількість працівників за період;

г) облікова кількість працівників на певну дату.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

19. Облікова кількість працівників включає:

а) *явочну кількість персоналу;*

б) середньоявочну кількість працівників;

в) кількість працівників, які не з'явилися на роботу;

г) облікову кількість персоналу в еквіваленті повної зайнятості.

Відповідь: 1) а, б; 2) б, г; 3) а, в; 4) а, г.

20. Середня явочна кількість працівників обчислюється як відношення:

а) *суми явок і неявок до кількості робочих днів;*

б) суми явок до кількості робочих днів;

в) суми явок і неявок до кількості календарних днів;

г) суми явок до кількості календарних днів.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

21. Коефіцієнт заміщення працівників обчислюється як відношення:

а) суми прийнятих та вибулих працівників за період до середньооблікової чисельності штатних працівників;

б) кількості прийнятих до вибулих працівників підприємства за період.

в) кількості вибулих до прийнятих працівників підприємства за період.

г) кількості працівників, звільнених за прогули та інші порушення трудової дисципліни, до середньооблікової чисельності.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

22. При обчисленні коефіцієнту плинності персоналу у чисельнику приймається:

а) *кількість працівників, звільнених за звітний період у зв'язку з невідповідністю посаді;*

б) кількість працівників, звільнених за прогули та інші порушення трудової дисципліни;

в) загальна кількість звільнених на підприємстві за звітний період працівників.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) а, б.

23. Коефіцієнт загального обороту обчислюється як відношення:

а) кількості прийнятих на роботу до середньооблікової кількості працівників;

б) кількості звільнених за період до середньооблікової чисельності працівників;

в) суми прийнятих та вибулих працівників за період до середньооблікової кількості працівників;

г) прийнятих до вибулих працівників підприємства за період.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

24. Оборот працівників – це:

а) *відношення прийнятих працівників до звільнених за період;*

б) сума прийнятих та звільнених працівників за період;

в) відношення прийнятих працівників до вибулих за період;

г) сума прийнятих та вибулих працівників за період.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

25. Табельний фонд робочого часу не включає:

а) *святкові і вихідні дні;*

б) чергові відпустки;

в) лікарняні відпустки;

г) відпустки за власний рахунок.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

26. Максимально можливий фонд робочого часу менший за табельний фонд на суму неявок у:

а) *святкові і вихідні дні;*

б) чергові відпустки;

в) лікарняні відпустки.

г) відпустки за власний рахунок.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

27. Коефіцієнт використання календарного фонду робочого часу розраховують як відношення:

а) *календарного фонду часу на фактичну тривалість робочого дня;*

б) календарного фонду часу на максимально можливий фонд часу;

в) фактичної тривалості робочого дня на календарний фонд часу;

г) фактично відпрацьованого робочого часу на календарний фонд часу.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

28. Коефіцієнт використання максимально можливого фонду робочого часу розраховують як відношення:
   а) *максимально можливого фонду робочого часу на фактичну тривалість робочого дня;*
   б) фактичної тривалості робочого дня на максимально можливий фонд часу;
   в) фактично відпрацьованого робочого часу на максимально можливий фонд робочого часу;
   г) максимально можливого фонду робочого часу на табельний фонд часу.
   Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

29. Трудомісткість – це:
   а) *кількість продукції, виготовленої за одиницю робочого часу;*
   б) витрати праці на виробництво одиниці продукції;
   в) сумарні витрати матеріалів на виробництво продукції;
   г) затрати матеріалів на виробництво одиниці продукції.
   Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

30. Розрізняють такі методи вимірювання продуктивності праці:
   а) *натуральний, умовно-натуральний, вартісний;*
   б) натуральний, трудовий, вартісний;
   в) натуральний, вартісний;
   г) натуральний, грошовий.
   Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

31. До показників продуктивності праці відносять:
   а) *коефіцієнт використання робочого часу;*
   б) коефіцієнт робочого періоду;
   в) виробіток, трудомісткість;
   г) коефіцієнт зайнятості робітників.
   Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

32. Середній виробіток робітника за годину обчислюється як відношення вартості виготовленої продукції за період до:
   а) *середньооблікової чисельності працівників;*
   б) середньооблікової чисельності робітників;
   в) суми фактично відпрацьованих людино-годин;
   г) суми фактично відпрацьованих людино-днів.
   Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

33. Середній виробіток робітника за день обчислюється як відношення вартості виготовленої продукції за період до:
   а) *середньооблікової чисельності працівників;*

б) середньооблікової чисельності робітників;
в) суми фактично відпрацьованих людино-годин;
г) суми фактично відпрацьованих людино-днів.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

34. Середній виробіток у розрахунку на одного працівника за рік обчислюється як відношення вартості виготовленої продукції за період до:
а) *середньооблікової чисельності працівників;*
б) середньооблікової чисельності робітників;
в) суми фактично відпрацьованих людино-годин;
г) суми фактично відпрацьованих людино-днів.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

35. Прямою характеристикою продуктивності праці на підприємстві є:
а) *обсяг виробленої продукції у розрахунку на одиницю робочого часу;*
б) обсяг виробленої продукції у розрахунку на 1 грн. витрат на її виробництво;
в) кількість робочого часу, затраченого на виготовлену одиницю продукції.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; г) Ваш варіант.

36. Оберненою характеристикою продуктивності праці на підприємстві є:
а) *обсяг виробленої продукції у розрахунку на одиницю робочого часу;*
б) обсяг виробленої продукції у розрахунку на 1 грн. витрат на її виробництво;
в) кількість робочого часу, затраченого на виготовлену одиницю продукції.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; г) Ваш варіант.

Практичні завдання:

Завдання 1. Чисельність населення області на початок року становила 2577,1 тис. осіб, на кінець – 2568,4 тис. осіб. Із середньорічної чисельності населення 45,5% - особи працездатного віку, з яких 2% непрацездатні. За рік досягло працездатного віку 50 тис. осіб, вийшло на пенсію 35 тис. осіб (відсоток пенсіонерів в області становить 60% від населення непрацездатного віку), померло 18 тис. осіб, з яких 65% працездатного віку. Чисельність прибулих на постійне місце проживання становило 12,9 тис., з яких 65% - особи працездатного віку; вибуло 13,4 тис., з яких 50% - працездатного віку.

Визначити:

1) середньорічну чисельність населення області: а) працездатного віку; б) непрацездатного

віку; в) старше працездатного віку; г) молодше працездатного віку.

2) чисельність працездатного населення працездатного віку.
3) кількість народжених за рік та коефіцієнти народження та смертності.
4) приріст населення працездатного віку: а) чистий; б) загальний, та їх коефіцієнти.
5) коефіцієнти навантаження населення працездатного віку: а) загальний; б) пенсійного; в) заміщення.

Завдання 2. Відомі дані по Львівській області у 2006 році:

Тривалість пошуку роботи	*Кількість безробітних у віці 15-70 років, всього осіб*	*у тому числі*	
		жінки	*чоловіки*
До 1 місяця	5,4	2,4	3,0
1-3	30,0	11,7	18,3
4-6	24,0	7,4	16,6
7-9	8,5	4,6	3,9
10-12	3,1	1,3	1,8
більше року	20,1	9,8	10,3

Визначити середню тривалість пошуку роботи усіма безробітними, а також в розрізі статей. Зробіть висновки.

Завдання 3. Відомі такі дані про населення області:

Показники	тис. осіб
Кількість населення у віці 15-70 років	1896,1
Зайняте населення	1085,0
Безробітні	100,5

Обчисліть: 1) кількість економічно активного та економічно неактивного населення; 2) коефіцієнти зайнятості, безробіття та економічного навантаження. Зазначте види обчислених показників. Зробіть висновки.

Завдання 4. На підприємстві кількість працівників за квітень характеризується даними (осіб):

Число місяця	Облікова чисельність	З'явилось на роботу	Знаходились у цілоденному простої	Число місяця	Облікова чисельність	З'явилось на роботу	Знаходились у цілоденному простої
1	250	240	-	16	251	241	-
2	251	246	-	17	248	240	-
3	248	240	-	18	250	242	-
4	249	242	-	19	249	243	-
5	248	241	-	20	вихідний	вихідний	-
6	вихідний	вихідний	4	21	вихідний	вихідний	-
7	вихідний	вихідний	-	22	вихідний	вихідний	-
8	249	242	-	23	248	242	-
9	248	242	-	24	249	242	1
10	249	241	-	25	250	243	1
11	250	243	-	26	250	243	-
12	250	243	3	27	вихідний	вихідний	-
13	вихідний	вихідний	3	28	вихідний	вихідний	-
14	вихідний	вихідний	3	29	249	243	-
15	251	242	-	30	249	243	4

Обчислити середньооблікову кількість працівників підприємства за місяць, середню явочну і середню кількість фактично працюючих, а також коефіцієнти використання середньооблікової та середньоявочної кількості працівників.

Завдання 5. . Відомі наступні дані про чисельність працівників облікового складу підприємства за липень:

Робочі дні місяця	Кількість працівників за списком, осіб	Щодня з'являлись на роботу, осіб	Кількість цілоденних простоїв щодня, осіб
1-3	516	515	-
4-5	517	515	-
8	519	518	6
9-12	517	517	-
15-17	516	515	5
18-19	517	515	-
22-26	519	517	-
29-31	520	520	-

Частка робітників у середньообліковій кількості працівників становить 92%, якими протягом місяця вироблено продукції на суму 1200 тис. грн.

Визначити:

1) середньооблікову, середню явочну кількість і середню кількість фактично працюючих осіб за липень;
2) середньооблікову кількість робітників;
3) продуктивність праці робітників та трудомісткість продукції;
4) обсяг виготовленої продукції у розрахунку на одного працівника підприємства.

Зробити висновки.

Завдання 6. Протягом року прийнято на роботу 15 осіб, звільнено 20 осіб (у т. ч. у зв'язку виходом на пенсію – 6, вступом до навчальних закладів – 3, за власним бажанням – 5, за прогули й інші порушення трудової дисципліни – 6 особи). Середньооблікова кількість за рік становить 420 осіб.

Обчисліть: загальний оборот персоналу та коефіцієнти: прибуття, вибуття, загального обороту, заміщення, плинності кадрів. Сформулюйте висновки.

Завдання 7. По підприємству за квітень є такі дані, людино-днів: кількість явок – 2270, кількість неявок за робочі дні – 150; кількість неявок за вихідні дні – 880. У даному місяці підприємство працювало 22 дні. *Визначити* середньооблікову і середньоявочну чисельність працівників.

Завдання 8. По підприємству за березень маємо такі дані (людино-дні): відпрацьовано – 2470, цілоденні простої – 50; усього неявок – 1404, у тому числі у зв'язку зі святковими і вихідними днями – 1320, черговими відпустками – 84. У березні – 21 робочий день.

Обчисліть:

1) календарний, табельний і максимально можливий фонди робочого часу;
2) коефіцієнти використання фондів часу;
3) середньооблікову і середню явочну кількість працівників.

Зробіть висновки.

Завдання 6. Відомі дані про персонал підприємства „Промисел" за липень (22 робочі дні):

Показник	
Відпрацьовано, *людино-днів*	9150
Відпрацьовано, *людино-годин*	73200
Цілоденні простої, *людино-днів*	90
Неявки, *людино-днів*	
✓ святкові і вихідні дні	3790

✓ чергові відпустки	90
✓ по хворобі	60
✓ інші причини	26
Прийнято протягом місяця, осіб	15
Вибуло працівників, осіб	6

Обчисліть:

1) календарний, табельний та максимально можливий фонди робочого часу, коефіцієнти їх використання;
2) середню тривалість робочого дня;
3) середньооблікову та середню явочну кількість працівників;
4) загальний оборот працівників;
5) коефіцієнти прибуття, вибуття, заміщення та загального обороту;

Зробіть висновки.

Завдання 9. З 1 до 17 липня підприємство не працювало, а надалі кількість працівників підприємства становила:

Дата	Облікова кількість працівників, осіб
17-21	224
22-25	226
25-31	229

У серпні середньооблікова кількість становила 230 осіб, у вересні – 236 осіб. За липень відпрацьовано 38700 людино-годин; встановлена тривалість робочого дня (за 5-денного робочого тижня) – 8 годин. В липні 22 робочих дні за календарем.

Обчисліть:

1) середньооблікову кількість працівників за липень та III квартал;
2) середньооблікову кількість працівників за липень в еквіваленті повної зайнятості.

Завдання 10. Відомі наступні дані про персонал підприємства за два періоди:

Види продукції	Виробництво продукції в умовно-натуральних одиницях, тис. шт.		Відпрацьовані робітниками людино-години	
	базовий період	звітний період	базовий період	звітний період
А	150	180	3600	3600
Б	170	190	2890	2850
В	250	200	3500	3000

Обчисліть:

1) продуктивність та трудомісткість праці для кожного виду продукції;
2) динаміку продуктивності праці по кожному виду продукції;
3) загальний індекс продуктивності праці, обчислений натуральним та трудовим методами;
4) загальний індекс трудомісткості продукції;

Зробіть висновки.

Завдання 11. Відомі дані по підприємству за два місяці:

Показники	Січень	Лютий
Виробництво продукції, тис. грн.	5760	6840
Середньооблікова кількість робітників, осіб	360	380

Визначте:

1) середньомісячну продуктивність праці у кожному місяці;
2) приріст обсягу продукції загалом і за рахунок чинників:
   а) збільшення кількості робітників;
   б) зростання продуктивності праці.

Зробіть висновки.

Завдання 12. Відомі дані про роботу трьох підприємств міста за два періоди:

Підприємство	Середньооблікова чисельність робітників, осіб		Обсяг виробленої продукції, тис. грн.	
	базовий	*звітний*	*базовий*	*звітний*
„Медочок”	320	310	500	510
„Солодко”	400	430	480	560
„Цукерня”	370	380	430	450

Обчисліть:

1) середню продуктивність праці робітників кожного підприємства та разом (окремо для базового та звітного періодів);
2) індекси продуктивності праці для трьох підприємств:
   а) змінного складу;
   б) постійного складу;
   в) структурних зрушень.

Зробіть висновки.

Завдання 13. Облікова кількість працівників підприємства на початок року становила 580 осіб. Протягом року прийнято на роботу 45 осіб, звільнено 31 осіб (у т. ч. у зв’язку з закінченням терміну договору – 10, виходом на пенсію – 8, вступом до навчальних закладів – 4, за власним бажанням – 6, за прогули й інші порушення трудової дисципліни – 3 осіб). Середньооблікова кількість працівників за рік становить 587 осіб.

Обчисліть: абсолютні та відносні показники руху працівників підприємства. Зробіть висновки.

Література

1. *Державна програма зайнятості населення на 2005-2008 роки.*
2. *Бараник З.П. Статистика ринку праці: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2005. – 167 с.*
3. *Гальків Л.І., Лутчин Н.П., Москаль Б.С. Економічна статистика : Навч. Посібник. 2-ге видання -Львів: "Новий світ-2000", -2010 - 400с.*
4. *Економічна статистика: Навч.посіб./За ред.. д.е.н. Р.М.Моторина.- К:КНЕУ,2005.-362 с.*

Тема 6. СТАТИСТИКА РЕЗУЛЬТАТІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

План практичних занять

- Концепція економічної діяльності та загальні принципи обчислення продукції галузей економіки
- Статистика продукції промисловості
- Статистика продукції сільського господарства
- Статистика продукції інших галузей економіки (інших видів економічної діяльності)

Контрольні запитання:

1. Які види діяльності включає поняття “економічного виробництва”?
2. Що таке заклад, яке він має відношення до виробничої одиниці?
3. Що таке галузь економіки, яка відмінність між “господарською” та “чистою” галузями?
4. Які ознаки характеризують поняття промислової продукції?
5. Яких форм набуває промислова продукція, в чому їх відмінність?
6. Що таке побічна продукція?
7. Яка відмінність між обліком продукції в натуральних та умовно-натуральних одиницях виміру?
8. Економічний зміст вартісних показників промисловової продукції.
9. Як визначити суму валової доданої вартості, її суть?
10. Якими методами визначається продукція сільського господарсатва?
11. В чому суть поняття ”весняна продуктивна площа”?
12. В чому особливість показника валової продукції сільського господарства?
13. Яка відмінність між кінцевою та валовою продукцією сільського господарства?
14. Як визначаються і що характеризують показники рівня товарності продукції сільського господарства?
15. Які показники характеризують продукцію будівництва?
16. Які показники характеризують продукцію транспорту?
17. В чому суть поняття “продукція торгівлі”?

Тестові завдання:

1.Промислова продукція – це:

прямий корисний результат виробничої діяльності промислового підприємства;
будь-який результат виробничої діяльності промислового підприємства;
продукти і промислово-виробничі послуги;
відходи виробництва.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

2.Облік продукції у натуральному виразі ведеться за методом:
валового обороту;
внутрішньозаводського обороту;
валового випуску;
індексним методом.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

3.Узагальнену статистичну оцінку обсягу виробництва на підприємстві забезпечує метод:
натурального обліку;
вартісного обліку;
валового обороту;
внутрішньозаводського обороту.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

4.Суть обліку продукції в умовно-натуральних вимірниках якого полягає в тому,що:
кількість виготовленої продукції перераховується у вартісний вираз;
різні продукти даного виду відображають в одиницях вимірювання одного продукту, умовно прийнятого за еталон;
сумують кількість виробленої підприємством продукції;
обсяг різнорідних видів продукції множать на їх ціну.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

5.За ступенем готовності розрізняють:
готову продукцію, напівфабрикати, незавершене виробництво;
готову продукцію та напівфабрикати;
напівфабрикати та незавершене виробництво;
валову, товарну та реалізовану продукцію.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

6.Статистичний аналіз структури реалізації продукції за видом діяльності та матеріально-речовим складом забезпечує :
КВЕД;
Центральна статистична класифікація продукції за видами економічної діяльності;
Статистична класифікація продукції;

Класифікатор системи позначень одиниць вимірювання

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

7.Перелік усіх видів продукції підприємства, виробництво якої здійснюється на підприємстві це:
номенклатура;
асортимент;
портфель продукції;
продуктова лінійка.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

8.До складу товарної продукції включаються напівфабрикати:
вироблені;
вироблені за мінусом перероблених.
реалізовані;
закладені на зберігання.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

9.Валова продукція сільського господарства визначається:
заводським методом;
виробничим методом;
методом валового обороту;
методом заліку.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

10.Одним з елементів продукції будівництва є:
напівфабрикати;
введення в дію основних засобів.
введення в дію оборотних активів.
готові вироби.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

11.Випуск продукції за прогнозом повинен був збільшитись порівняно з попереднім роком на 20 %, а фактичне збільшення становило 32 %.
Визначте виконання прогнозних показників з випуску продукції(%)
90,1
110,0
158,4
220,2

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

12.Випуск продукції за прогнозом повинен був збільшитись порівняно з попереднім роком на 25 %, а фактичне збільшення становило 32 %. Визначте виконання прогнозних показників з випуску продукції (%).:
105,6;
158,4;
220,2;
90,1.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

13.Виробництво сталевих труб у минулому році зросло в 1,25 рази, у поточному – на 80%.
Визначте темп зростання виробництва сталевих труб за два роки.
100,0;
225,0;
2,25;
2,05.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

14.Виробництво сталевих труб у 2009 році зросло на 25 %, у 2010 – на 80%, у 2011 в 1,5.Визначте темп зростання виробництва сталевих труб за 2009-2011 роки.
1,5;
337,5;
237,5;
150,0.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

15.Виробництво сталевих труб у 2009 році зросло на 25 %, у 2010 – на 80%, у 2011 в 1,5.Визначте коефіцієнт зростання виробництва сталевих труб за 2009-2011 роки.
100,0;
3,37,;
337,5;
1,5.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

16.Кофіцієнт перерахунку для визначення консервної продукції вагою 900 грам в умовно-натуральних вимірниках (маса умовної банки становить 400 грам) дорівнює:
0,5;
2,25;
360000;
500.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

17.Маємо дані про ланцюгові індекси фізичного обсягу випуску продукції за перший квартал: січень – 110,2%, лютий -106,7%, березень – 102,3. Темп зростання випуску продукції у березні звітного року щодо грудня попереднього року складає;
1,203
120,3
92,8
130,3

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

18.Маємо дані про ланцюгові індекси фізичного обсягу випуску продукції за перший квартал: січень – 110,2%, лютий -106,7%, березень – 102,3. Темп зростання випуску продукції у лютому звітного року щодо грудня попереднього року складає;
1,17
117,6
96,8
120,3

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

19.Маємо дані про ланцюгові індекси фізичного обсягу випуску продукції за перший квартал: січень – 110,2%, лютий -106,7%, березень – 102,3. Темп зростання випуску продукції у березні щодо січня звітного року складає;
109,2
1,092
96,8
120,3

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

20.Вартість готової продукції підприємства 375 тис. грн., вироблено напівфабрикатів на 78 тис грн, з яких перероблено - на 51 тис. грн.(решта призначені для реалізації), виконано робіт промислового характеру на замовлення зі сторони на 19 тис.грн., залишки незавершеного виробництва зменшились на 7 тис.грн. Обчислити обсяг товарної продукції.
427;
414;
472;
465.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

Завдання 1. Маємо наступні дані про обсяг видобутку палива в регіоні:

Вид палива	Базовий рік		Звітний рік	
	видобуток, тис. т	середня енергетична цінність, Дж	видобуток, тис. т	середня енергетична цінність, Дж
Нафта	130,5	9987	124,0	9906
Вугілля	3262,0	4826	3160,0	5825
Торф	27,2	2625	27,2	2625

Визначити:

1) загальний обсяг видобутку палива в перерахунку на умовне паливо (7000 Дж);
2) динаміку і структуру видобутку.

Завдання 2. Гуртівня закупила йогурти:

Назва торгової марки	Обсяг, кг	Відсоток жирності, %
Мої корівки	100	4,5
Молочник	120	2,5
Добряна	130	3,0
Молочар	110	4,0

Розрахувати обсяг закупівлі в умовно-натуральному виразі (в перерахунку на жирність 3,0%) та процент виконання плану закупівлі, якщо було заплановано купити 500 кг (жирністю 3,0%).

Сформулюйте висновки.

Завдання **3.** Визначити відсоток виконання плану в середньому для трьох виробів за наступними даними:

Вид виробу	Фактично вироблено, тис. грн.	Відхилення фактичного випуску від плану, %
А	156	+4
Б	245	-2
В	352	+10

Завдання 4. Маємо такі дані про виконання договору поставки рибних консервів базою облспоживспілки (тис. грн.):

Асортиментна група	Поставка за договором	Фактично поставлено
Консерви натуральні	57	60
Консерви в олії	72	68
Консерви в томатному соусі	50	56
Рибний паштет	21	26

Визначте:

1) виконання договірних умов (плану поставки) за обсягом і асортиментом.
2) структуру поставки за договором і фактично.

Сформулюйте висновки.

Завдання 5. Маємо дані про поголів'я корів та їх продуктивність у господарствах:

№ господарства	Середньорічне поголів'я, голів		Середньорічний надій молока на 1 корову, кг	
	базовий	звітний	базовий	звітний
1	500	600	2350	2380
2	1000	1200	3100	3200

Визначити:

1) середній надій молока для обох господарств (окремо у базовому та звітному періодах);
2) індекси середнього надою молока змінного, постійного складу та структурних зрушень.

Сформулюйте висновки.

Завдання 6. Маємо дані про роботу АПТ за рік:

Загальний пробіг автомобілів, тис .км	5850
у т.ч. з вантажем	4470
Час перебування в наряді, тис. год.	222
у т.ч. в русі	156
Число поїздок з вантажем, тис.	120
Перевезено вантажів, тис .т.	291
Вантажооборот, тис. т.-км	11775

Визначити:

а) коефіцієнт використання пробігу і робочого часу;

б) середню відстань перевезення 1 т. вантажу;

в) середню відстань однієї поїздки з вантажем;

г) середню технічну і комерційну швидкості.

Сформулюйте висновки.

Завдання 7. Маємо такі дані про випуск продукції на трьох заводах за квітень, тис. грн.:

Вироблено і передано на склад готових виробів	300	360	420
з них відвантажено і оплачено покупцями	288	336	408
Поступили на рахунок гроші за продукцію, відвантажену в березні	12	13	18
Вироблено напівфабрикатів – всього	120	180	200
в тому числі:			
перероблено у своєму виробництві	95	150	150
продано на сторону	30	20	30
Залишок напівфабрикатів на 1 квітня	10	12	15
Виконано робіт промислового характеру на замовлення зі сторони (за роботи оплачено)	10	14	12
Вироблено електроенергії – всього	40	45	48
з неї використано на виробничі потреби (решта реалізована на сторону)	36	40	42
Виготовлено інструментів і пристосувань – всього	14	20	34
з них реалізовано іншим підприємствам (решту використано на виробничі потреби)	6	9	22
Залишки незавершеного виробництва:			
на початок місяця	70	80	90
на кінець місяця	82	94	95

За вище наведеними даними визначити для кожного заводу окремо вартісні показники промислової продукції:

а) валовий випуск;

б) внутрішньо-заводський оборот;

в) валову продукцію;

г) товарну продукцію;

ґ) реалізовану продукцію.

Завдання 8. На металургійному заводі вироблено чавуну за звітний період на 120 тис. грн., в т.ч. перероблено у сталь на 90 тис. грн., сталі на суму 110 тис. грн. повністю передано до прокатного цеху; прокату – на 150 тис. грн..
Обчислити: валовий випуск; внутрішньозаводський оборот та валову продукцію.

Завдання 9. підприємство було випущено готових виробів за звітний період на 50 тис. грн., вироблено напівфабрикатів на 19 тис. грн., в .т.ч. призначено для реалізації на 8 тис. грн.. Виконано роботи промислового характеру на сторону на 5 тис. грн., вартість капітального ремонту власного обладнання – 2 тис. грн.
Визначити вартісні показники промислової продукції.

Завдання 10. Вартість готової продукції підприємства 375 тис. грн., вироблено напівфабрикатів на 78 тис. грн., з яких перероблено на 51 тис. грн. (решта призначені для реалізації), виконано робіт промислового характеру на замовлення зі сторони на 19 тис. грн., залишки незавершеного виробництва зменшились на 7 тис. грн.
Обчислити обсяг товарної продукції.

Завдання 11. Маємо наступні дані про місячні індекси обсягів виробництва підприємства, розраховані як зміна обсягів виробництва в поточному місяці до попереднього, %:

Роки	Місяці											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2010	105,1	92,2	89,7	93,6	99,8	100,1	99,8	102,4	101,4	100,8	105,5	102,1
2011	102,5	100,7	98,6	94,3	97,9	104,3	102,2	100,3	101,1	98,8	104,7	98,9

Визначити:
а) середньомісячний індекс виробництва в 2010 та 2011 рр (за кожен рік окремо);
б) індекс промислового виробництва II^{го} кварталу 2011 до I^{го} кварталу 2010 р.;
в) індекс промислового виробництва I^{го} півріччя 2011 р. до I^{го} півріччя 2010 р.;
г) індекс промислового виробництва 2011 р. до 2010 р.;
ґ) індекс промислового виробництва у червні 2011 р. до червня 2010 р.

Завдання 12. Маємо наступні дані про щомісячні ланцюгові індекси обсягів виробництва підприємства, %:

Роки	Місяці											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2010	112,0	110,1	109,0	108,0	100,2	110,2	105,0	106,0	104,0	105,2	106,3	107,0
2011	112,5	110,2	110,0	110,0	102,3	103,2	102,3	102,5	108,4	106,2	105,0	106,0

Визначити:
а) індекс липня 2011 р. до липня 2010 р.;
б) індекс січня 2011 р. до січня 2010 р.;
в) індекс першого кварталу 2011 р. до першого кварталу 2010 р.;
г) індекс першого півріччя 2011 р. до другого півріччя 2010 р.
Сформулюйте висновки.

Завдання 13. Маємо наступні дані про щомісячні ланцюгові індекси обсягів виробництва підприємства, %:

Роки	Місяці											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2011	102,0	103,1	103,5	103,2	103,5	103,6	104,5	104,5	104,0	105,0	105,0	106,0
2012	108,0	108,0	110,0	109,8								

Визначити:
а) індекс квітня 2012 р. до квітня 2011 р.;
б) індекс грудня 2011 р. до грудня 2010 р.;
в) індекс першого кварталу 2012 р до першого кварталу 2011 р.;
г) другого півріччя 2011 р. до першого півріччя 2011 р.
Сформулюйте висновки.

Завдання 14. Дані про посівні площі господарства, гектарів:
Восени минулого року посіяно озимих – 1100;
Загинуло озимих до початку сівби ярих – 15;
Весною поточного року посіяно:
а) ярих культур на самостійній площі – 1600;
б) ярих культур на площі загиблих озимих – 10;
в) однорічних трав – 35;
г) багаторічних трав:
- безпокривних – 24;
- підпокривних – 42.
Багаторічні трави посіву минулих років – 52;
Площа культур, які загинули влітку – 18;
Незібрана площа посівів – 16;
Площа повторних (пожнивних) посівів – 39;
Восени поточного року посіяно озимих – 1200.
Визначити:
а) засіяну площу під урожай даного року;
б) площу, засіяну в даному році;
в) весняну продуктивну площу;
г) збиральну лощу;
ґ) фактично зібрану площу.

Завдання 15. Маємо наступні дані господарства про сільськогосподарську продукцію за 2 періоди:

	Зібрані площі, га		Урожайність, ц/га	
	базовий	звітний	базовий	звітний
Пшениця озима	420	390	40,2	39,1
Пшениця яра	410	400	30,2	26,9

Визначити:
1) індивідуальні індекси зібраних площ та урожайності;
2) середню урожайність для двох культур за кожен рік;
3) індекси середньої врожайності:
    а) змінного складу;
    б) постійного складу;
    в) структурних зрушень.
4) абсолютну зміну валового збору. в т.ч. за рахунок зміни:
    а) урожайності окремих культур;
    б) площ збирання.

Завдання 16. Маємо дані про поголів'я корів та їх продуктивність у трьох господарствах:

№ господарства	Середньорічне поголів'я, голів		Середньорічний надій молока на 1 корову, кг	
	базовий	звітний	базовий	звітний
1	450	500	2204	2103

2	600	650	2908	2595
3	800	800	2550	2600

Визначити:

1) індивідуальні індекси поголів'я і надою на одну корову;
2) загальні індекси поголів'я, надою на одну корову та валового надою;
3) абсолютну зміну валового надою молока в цілому, і за рахунок зміни:

а) продуктивності корів;

б) кількості поголів'я.

Завдання 17. Відомі дані про виробництво картоплі в області:

	Зібрані площі, тис. га		Урожайність, ц/га	
	базовий	звітний	базовий	звітний
Господарства населення	93,5	92,8	221	276
С/г підприємства	2,0	2,3	131	155

Визначити індекси середньої врожайності:

а) змінного складу;

б) постійного складу;

в) структурних зрушень. Сформулюйте висновки.

Завдання 18. Відомі дані про продаж с/г продуктів на ринках міста:

Види сільгосппродуктів	Товарооборот базового періоду, тис. грн.	Зміна кількості проданих продуктів у поточному періоді щодо минулого, %
Картопля	400	+5
Овочі	500	+2
Яйця	150	-6

Визначте:

1) індекс фізичного обсягу проданих товарів;

2) індекс загального обсягу товарообороту, якщо відомо, що у звітному періоді було продано продуктів на 1500 тис. грн. Зробіть висновки.

Сформулюйте висновки.

Завдання 19. Вантажний автопарк характеризується даними:

Марка авто	Вантажопідйомність, т	Кількість	Час перебування в господарстві
А	1,8	2	Протягом року
Б	2,6	3	Від 1.06 до кінця року
В	3,0	1	Протягом року
Г	3,0	1	З початку року до 15.06
Д	4,0	2	Протягом року

Визначити:

а) спискове число авто на початок і кінець року;

б) авто-дні та авто-тонно-дні перебування авто в господарстві;

в) середньоспискове число авто за рік;

г) середню вантажопідйомність авто у господарстві.

Завдання 20. Маємо дані про роботу АПТ за рік:

Загальний пробіг автомобілів, тис .км	3900
у т.ч. з вантажем	2980
Час перебування в наряді, тис. год.	148

у т.ч. в русі	104
Число поїздок з вантажем, тис.	80
Перевезено вантажів, тис .т.	194
Вантажооборот, тис. т.-км	7850

Визначити:

а) коефіцієнт використання пробігу і робочого часу;

б) середню відстань перевезення 1 т. вантажу;

в) середню відстань однієї поїздки з вантажем;

г) середню технічну і комерційну швидкості.

Література

1. *Гальків Л.І., Лутчин Н.П., Москаль Б.С. Економічна статистика : Навч. Посібник. 2-ге видання -Львів: "Новий світ-2000", -2010 -400с.*
2. *Економічна статистика: Навч.посіб./За ред.. д.е.н. Р.М.Моторина.-К:КНЕУ,2005.-362 с.*
3. *Курс социально-экономической статистики: Учебник / Под ред. М.Г.Назарова.-М.: Финстатинформ, ЮНИТИ-ДАНА, 2000.- 77 с*
4. *Экономическая статистика. 2-е изд., доп.: Учебник/Под ред. Ю.Н. Иванова. — М.: ИНФРА-М, 2002. — 480 с*

ТЕМА 7. СТАТИСТИКА ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ СУБ'ЄКТІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

План практичного заняття

- Економічна сутність доходів та витрат суб'єктів господарювання, завдання їх статистичного вивчення
- Статистика витрат виробництва
- Статистика витрат підприємств сфери обігуатистика прибутку і рентабельності суб'єктів економічної діяльності

Контрольні запитання:

1. Як Ви розумієте поняття "ефект" та "ефективність"?
2. Сформулюйте завдання статистики доходів та витрат.
3. У чому полягає сутність витрат обігу? Які класифікації групування витрат обігу Вам відомі?
4. Охарактеризуйте систему показників витрат обігу.
5. Поясніть соціально-економічну сутність та критерії визнання доходів суб'єктів економічної діяльності.
6. Розкрийте видову характеристику доходів підприємств.
7. Як класифікують витрати підприємств за видами діяльності.
8. Назвіть завдання статистики доходів та витрат суб'єктів економічної діяльності?
9. У чому полягає сутність витрат виробництва?
10. Які Ви знаєте групування витрат виробництва за різними ознаками?
11. Які показники характеризують витрати виробництва?
12. Як розраховується рівень витрат виробництва?
13. У чому полягає сутність витрат підприємств сфери обігу? Які класифікації та групування витрат підприємств сфери обігу Вам відомі?
14. Охарактеризуйте систему показників витрат обігу.
15. Які показники прибутковості (рентабельності) підприємств Ви знаєте?
16. Розкрийте методику розкладання приросту суми прибутку на основі рентабельності продажу та виручки від реалізації.
17. Охарактеризуйте методику факторного аналізу зміни рентабельності підприємства.

Тестові завдання:

1.Під ефективністю розуміють:
співвідношення доходів та прибутку;
добуток результатів та витрат;
співвідношення результатів та витрат;
добуток доходів та прибутку.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

2.Для визнання доходу необхідним є:
не лише надходження активу (зменшення зобов`язання), але і збільшення власного капіталу;
лише надходження активу (зменшення зобов`язання);
лише збільшення власного капіталу;
не лише зменшення зобов`язання, але і зменшення власного капіталу.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

3.За характером участі у виробничому процесі витрати виробництва поділяються:
на прямі та непрямі;
на основні і накладні;
на змінні і постійні;
за статтями калькуляції.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

4.Порівнянною продукцією на підприємстві вважається така, що:
виготовлялася лише у звітному році;
виготовлялася лише у базовому році;
виготовлялася у звітному і базовому роках;
буде виготовлятися.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

5.Витрати виробництва на підприємстві приймають форму:
амортизації;
собівартості;
сировини і матеріалів;
доходів.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

6.Для визначення рівня витрат для підприємства, що виготовляє різнорідну продукцію, розраховують:
рівень витрат на одиницю вартості товарної продукції;
індивідуальні індекси собівартості;
загальні індекси собівартості;

собівартість одиниці продукції.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

7.Індекс собівартості змінного складу означає:
як змінилася середня собівартість;
як змінилася середня собівартість під впливом зміни самої собівартості по окремих підрозділах;
як змінилася середня собівартість під впливом зміни в структурі виробництва.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

8.Під витратами підприємств сфери обігу розуміють:
сукупні витрати живої та уречевленої праці, які забезпечують обіг продуктів і послуг;
витрати живої праці, які забезпечують обіг продуктів і послуг;
витрати уречевленої праці, які забезпечують обіг продуктів і послуг;
сукупні витрати живої та уречевленої праці, які забезпечують виробництво продуктів і послуг.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

9.Сутність витрат підприємств сфери обігу – це:
виручка від реалізації товарів;
собівартість послуг торговельного підприємства щодо доведення товарів від виробника до споживача;
різниця між виручкою від реалізації та собівартістю;
виручка від реалізації товарів за мінусом податків та обов'язкових платежів.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

10.Система показників витрат сфери обігу включає:
суму витрат, структуру витрат; рентабельність;
суму рівня витрат, структуру доходів; витратомісткість;
суму рівня витрат, структуру доходів; рентабельність;
суму витрат, структуру витрат; витратомісткість.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

11.Відносний рівень витрат показує:
скільки гривень прибутку припадає на 100 гривень витрат;
скільки гривень витрат припадає на 100 гривень товарообороту;
скільки гривень основного капіталу припадає на 100 гривень витрат;
скільки гривень оборотного капіталу припадає на 100 гривень витрат.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

12.Узагальнюючим показником прибутковості підприємств є показник рентабельності ,який розраховується як:
відношення витрат до прибутку;

відношення прибутку до витрат;
відношення доходів до прибутку;
відношення доходів до витрат.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

13.Рентабельність продажу –це сума прибутку, що припадає на 100 грн :
вкладених витрат для отримання прибутку;
реалізованої продукції;
інвестицій;
власного капіталу
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

14.Рівень витрат підприємства торгівлі у звітному періоді щодо базисного знизився на 3%. Сума витрат не змінилася. Як змінився обсяг реалізації (у %):
збільшився на 3,1%;
знизився на 7%;
знизився на 7,5%;
збільшився на 7,5%.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

15.Рівень витрат підприємства торгівлі у звітному періоді щодо базисного знизився на 3%. Сума витрат зросла на 4 %. Як змінився обсяг реалізації (у %):
збільшився на 7.2%;
знизився на 7%;
знизився на 7,5%;
збільшився на 7,5%.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

16.Рівень витрат підприємства торгівлі у звітному періоді щодо базисного знизився на 2%. Сума витрат зросла на 4 %. Як змінився обсяг реалізації (у %):
збільшився на 6,1%;
знизився на 6,1%;
знизився на 7,5%;
збільшився на 7,5%.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

17.Обсяг реалізації у звітному періоді щодо базисного зріс на 3%. Сума витрат не змінилася. Ціни збільшилися на 5% Як (у %)змінився рівень витрат у порівнянних цінах:
збільшився на 8%;
зменшився на 15%;
зменшився на 7,5%;
збільшився на 7,5%.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

18.Виручка від реалізації підприємства зросла з 500 тис.грн. у базисному періоді до 600 тис. грн. у звітному періоді. Рентабельність продажу при цьому зросла із 20% до 25%. Прибуток підприємства за аналізований період зріс на (тис.грн):
20 тис. грн.;
30 тис. грн.;
40 тис. грн.;
50 тис. грн.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

19.Виручка від реалізації підприємства зросла з 500 тис.грн. у базисному періоді до 600 тис. грн. у звітному періоді. Рентабельність продажу при цьому зросла із 20% до 25%. Прибуток підприємства за аналізований період зріс на (відсотки):
20 ;
30.;
40 ;
50.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

20.Виручка від реалізації підприємства зросла з 500 тис.грн. у базисному періоді до 550 тис. грн. у звітному періоді. Рентабельність продажу при цьому зросла із 20% до 22%. Прибуток підприємства за аналізований період зріс на (відсотки):
20 ;
30.;
40 ;
21.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

21.Виручка від реалізації підприємства зросла з 500 тис.грн. у базисному періоді до 550 тис. грн. у звітному періоді. Рентабельність продажу при цьому зросла із 20% до 22%. Прибуток підприємства за аналізований період зріс на(тис.грн):
20 тис. грн.;
30 тис. грн.;
40 тис. грн.;
21 тис. грн.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

22.Виручка від реалізації торговельного підприємства зросла у базисному періоді щодо звітного в 1,1 рази. Рентабельність продажу при цьому зросла на 20% Прибуток підприємства за аналізований період зріс на (відсотки):
22 ;

30.;
40 ;
32.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

23.Виручка від реалізації торговельного підприємства зросла у базисному періоді щодо звітного в 1,1 рази. Рентабельність продажу при цьому зросла на 20%. Прибуток підприємства за аналізований період зріс в (разів):
1,22 ;
1,30.;
1,40 ;
1,32.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

Практичні завдання для аудиторної та самостійної роботи

Завдання 1. Маємо дані про собівартість продукції на двох заводах:

	Виготовлено продукції, тис. шт.		Собівартість од. продукції, грн.	
	базовий період	звітний період	базовий період	звітний період
Завод №1				
виріб А	20	25	80	75
виріб Б	15	10	100	110
Завод №2				
виріб Б	30	25	75	80

Визначити:

1. Для заводу №1: а/ індивідуальні індекси собівартості;

б/ загальний індекс собівартості;

в/ абсолютну зміну витрат на виробництво в цілому, в тому числі, за рахунок зміни собівартості та кількості виготовленої продукції.

2. Для двох заводів разом для виробу Б:

а/ середню собівартість одиниці продукції;

б/ індекс середньої собівартості (індекс змінного складу);

в/ індекс собівартості постійного складу;

г/ індекс впливу зміни структури виробництва на динаміку середньої собівартості.

Сформулюйте висновки.

Завдання 2. Маємо дані підприємства за два роки:

Вид продукції	Фактичні витрати на виробництво продукції, тис. грн		Зміна собівартості у звітному періоді щодо базового, %
	базовий	звітний	
А	200	220	6+
Б	300	280	без змін
В	400	400	-2

Визначте:

1. Загальний індекс витрат на виробництво продукції

2. Загальний індекс собівартості продукції.
3. Загальний індекс фізичного обсягу виготовленої продукції
4. Абсолютну зміну витрат на виробництво продукції в цілому, в тому числі за рахунок зміни:

а) собівартості;

б) кількості виготовленої продукції.

Сформулюйте висновки.

Завдання 3. Маємо дані підприємства за два періоди:

Вид продукції	Витрати на виробництво продукції, тис. грн		Зміна собівартості одиниці продукції у лютому щодо січня, %
	січень	лютий	
А	1000	1500	-2
Б	3800	4000	+4
В	1000	…	х
Г	5000	…	х

Визначте загальний індекс собівартості порівнянної продукції для підприємства.

Завдання 4. Маємо такі дані двох підприємств:

№ підприємства	Вид продукції	Випуск продукції, тис .шт		Середня собівартість одиниці продукції, грн	
		базовий	звітний	Базовий	звітний
1	А	150	200	100	120
	Б	220	…	200	…
	В	…	100	…	80
	Г	100	60	250	240
2	А	80	..	80	…
	Б	…	300	…	190
	В	100	50	200	210

Визначте:

1. Загальний індекс собівартості порівнянної продукції для кожного підприємства.
2. загальний індекс собівартості порівнянної продукції для об'єднання.

Завдання 5. Маємо дані про випуск продукції на підприємстві за два періоди:

Вироби	Обсяг товарної продукції, штук		Собівартість одиниці продукції, грн./шт		Гуртова ціна продукції, грн
	базовий	звітний	базовий	звітний	
А	1400	1800	50	40	100
Б	2800	3000	150	140	90

Визначте витрати на 1 грн товарної продукції у звітному та базовому періоді та фактичний процент зниження собівартості.

Завдання 6. Витрати торговельного підприємства в базовому періоді склали 26,8 тис. грн., а у звітному – 32,6 тис .грн, роздрібний товарооборот – відповідно 386,2 тис. грн. і 484,4 тис. грн.. Розрахуйте показники динаміки витрат та абсолютну економію (втрати) від зміни рівня витрат обігу.

Завдання 7. Розрахуйте показники динаміки витрат підприємств сфери обігу у діючих і порівнянних цінах по статті витрат, що складається з трьох видів:

Вид витрат	Витрати в натуральних одиницях	Ціни, ставки, тарифи за одиницю, грн

	базовий	звітний	базовий	звітний
А	50	60	20	16
Б	30	35	10	14
В	30	45	5	3

Завдання 8. Розрахуйте показники динаміки витрат підприємств сфери обігу у діючих і порівнянних цінах по статті витрат, що складається з трьох видів:

	Витрати, грн		Індивідуальні індекси цін, ставок, тарифів
	базовий	звітний	
А	530	610	0,92
Б	340	325	1,05
В	360	450	0,85

Завдання 9. Витрати обігу торговельної мережі району склали в базисному періоді 425 тис. грн., у звітному – 588 тис. грн., роздрібний товарооборот відповідно 7500 і 9900 тис. грн.. Витрати обігу споживчої кооперації склали в базисному періоді 275 тис. грн., а у звітному – 490 тис. грн., роздрібний товарооборот – відповідно 3300 і 5600 тис. грн. Розрахуйте:

• індекс середнього рівня витрат обігу;

• індекс рівня витрат обігу при незмінній структурі товарообороту;

• індекс впливу структурних зрушень в товарообороті на динаміку середнього рівня витрат обігу.

Розкладіть абсолютний приріст суми витрат обігу за факторами:

за рахунок зміни рівня витрат;

за рахунок зміни структури товарообороту;

за рахунок зміни обсягу товарообороту. Зробіть висновки.

Завдання 10. Є дані про діяльність підприємства за два роки:

Підрозділ підприємства	Обсяг реалізації, тис од.		Собівартість одиниці продукції, грн.		Ціна одиниці продукції, грн.	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004
А	180	190	95	90	118	110
Б	260	250	110	108	134	125
В	340	380	80	84	112	120

Визначте:

1) індивідуальні індекси: а) обсягу реалізації; б) собівартості; в) ціни реалізації;
2) прибуток від реалізації продукції за окремими підрозділами і в цілому;
3) абсолютну зміну прибутку підприємства, в т. ч. за рахунок зміни: а) цін реалізації; б) собівартості продукції; в) обсягу реалізації;
4) загальні індекси: а) рентабельності реалізованої продукції; б) впливу зміни середньої ціни реалізації продукції; в) впливу зміни собівартості; г) впливу зміни фізичного обсягу. Зробіть висновки.

Література

5. *Гальків Л.І., Лутчин Н.П., Москаль Б.С. Економічна статистика : Навч. Посібник. 2-ге видання -Львів: "Новий світ-2000", -2010 -400с.*

6. *Економічна статистика: Навч.посіб./За ред.. д.е.н. Р.М.Моторина.-К:КНЕУ,2005.-362 с.*
7. *Курс социально-экономической статистики: Учебник / Под ред. М.Г.Назарова.-М.: Финстатинформ, ЮНИТИ-ДАНА, 2000.- 77 с*
8. *Экономическая статистика. 2-е изд., доп.: Учебник/Под ред. Ю.Н. Иванова. — М.: ИНФРА-М, 2002. — 480 с*

ТЕМА 8. СТАТИСТИКА РИНКУ ТОВАРІВ

План практичних занять

- Соціально-економічна сутність ринку товарів та послуг, завдання його, статистичного вивчення та система показників
- Статистика кон'юнктури ринку
- Статистика пропозиції та купівельного попиту
- Статистика товарообороту і товаропросування
- Статистика товарних запасів та товарооборотності

Контрольні запитання:

1. Охарактеризуйте місце та роль статистики ринку товарів та послуг у системі наук, що вивчають ринок.
2. Назвіть концептуальну мету й охарактеризуйте конкретні завдання статистики ринку товарів та послуг.
3. Розкрийте зміст блоків системи показників статистики товарного ринку.
4. Охарактеризуйте інформаційну базу статистики ринку товарів та послуг.
5. Розкрийте сутність кон'юнктури ринку та охарактеризуйте критерії її статистичної оцінки.
6. В чому полягає сутність комерційного ризику і які види його оцінок Вам відомі?
7. Як Ви розумієте категорію потенціалу ринку? Назвіть параметри, що його формують?
8. Розкрийте сутність місткості ринку та охарактеризуйте підходи до її обчислення.
9. Охарактеризуйте статистичні інструменти аналізу пропорційності ринку.
10. Які методи застосовують для визначення тенденцій розвитку, циклічності та стійкості ринку?
11. Дайте визначення попиту і пропозиції. На вплив яких чинників вони реагують?
12. Що Вам відомо про коефіцієнти еластичності попиту та пропозиції?
13. Охарактеризуйте відомі Вам прийоми і методи прогнозування попиту.

14. Розкрийте сутність категорій “товаропросування”, “ланковість товаропросування”, товарооборот”, “категорії товарообороту”, “структура товарообороту”.
15. Охарактеризуйте систему показників статистики товарних запасів та товарооборотності.
16. Охарактеризуйте схему розкладання приросту товарообороту внаслідок зміни швидкості товарообороту, середніх товарних запасів та їх структури.
17. Охарактеризуйте схему розкладання приросту середніх товарних запасів внаслідок зміни часу одного обороту, суми та структури одноденного товарообороту.
18. Розкрийте сутність категорії “інфраструктура ринку”, назвіть завдання її статистичного вивчення та охарактеризуйте систему статистичних показників статистики.
19. Охарактеризуйте зміст показників, що характеризують потужність підприємств торгівлі (послуг).
20. Розкрийте поняття якості обслуговування в торгівлі та сфері послуг. Які показники її оцінки використовуються в статистиці?
21. Охарактеризуйте основні статистичні показники транспортного забезпечення підприємств торгівлі та сфери послуг.

Тестові завдання:

1.Потенціал ринку – це:

виробничі і споживчі можливості суб’єктів господарювання, які обумовлюють рівноважний рівень попиту та пропозиції;
певні можливості насичення пропозиції і попиту;
процентна зміну попиту при зміні фактора впливу(пропозиції) на 1 % ;
максимально можлива кількість (вартість) товарів (послу, які можна реалізувати на ринку за певний проміжок часу.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

2.Місткість ринку – це:

максимально можлива кількість (вартість) товарів (послуг, які можна реалізувати на ринку за певний проміжок часу;
виробничі і споживчі можливості суб’єктів господарювання, які обумовлюють рівноважний рівень попиту та пропозиції;
максимальний обсяг реалізації;
процентна зміну попиту при зміні фактора впливу(пропозиції) на 1 %.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

3.Значення “баланс” в обстеженнях економічної активності виступає як

еквівалент:
темпу росту показника за відповідний період;
темпу приросту показника за відповідний період;
абсолютного приросту показника за відповідний період;
абсолютного значення 1% приросту.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

4.Індекс Герфінделя Гіршмана опирається на дані про:
частку ринку, яку підприємство займає на споживчому ринку;
кількість проданого товару на ринку;
місткість ринку;
потенціал ринку.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

5.Монопольним вважається становище підприємців, частка яких на ринку певного товару перевищує:
35%.;
50%;
70 %;
80%.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

6.Макроекономічну реалізовану пропозицію характеризують такі статистичні показники:
експорт та імпорт;
валова додана вартість та імпорт;
валовий випуск товарів та послуг;
валовий випуск та експорт.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

7.Коефіцієнт централізації економіки визначається як відношення:
індекса державного споживання до індекса споживання приватних підприємств;
індекса споживання приватних підприємств до індекса споживання домогосподарств;
індекса споживання домогосподарств до індекса державного споживання;
індекса державного споживання до індекса споживання домогосподарств.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

8.Якщо коефіцієнт централізації економіки більший одиниці – це свідчить про :
децентралізацію економіки;
централізацію економіки;
конкурентноздатність економіки;

неконкурентноздатність економіки.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

9.Яке рівняння характеризує умову рівноваги на ринку на макрорівні:
(ВВІ = ПС С ОК ± З Е).
(ВВПС = І С ОК ± З Е).
(ВВЕ= ПС С ОК ± З І.)
(ПСІ = ВВ С ОК ± З Е).
Де, ВВ валовий випуск, Імпорт, ПС – проміжне споживання, ОК валове нагромадження основного капіталу, З зміна запасів, Е – експорт.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

10.Обсяг товарів, призначених для продажу і запропонованих покупцям на певному ринку за визначеною ціною, – це:
обсяг виробництва;
попит;
пропозиція;
товарооборот.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

11.Обсяг товарів, які споживач хоче і може придбати за певною ціною на певному ринку, – це:
обсяг виробництва;
попит;
пропозиція;
товарооборот.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

12.Коефіцієнт еластичності показує як змінюється у відсотках:
факторна ознака при зміні результативної на 1%;
факторна ознака при зміні результативної на 100%;
результативна ознака при зміні факторної на 1%;
результативна ознака при зміні факторів більше, ніж на 100%.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

13.Який попит називають еластичним :
коли за незначної зміни ціни попит зазнає відносно великих змін;
коли зміна ціни не викликає значних змін попиту;
який не змінюється при зміні ціни;
який змінюється незалежно від змін ціни.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

14.Зміну попиту в просторі характеризують:
динамічні коефіцієнти еластичності;

статичні коефіцієнти еластичності;
коефіцієнти дугової еластичності;
коефіцієнти перехресної еластичності.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

15.Зміну попиту в часі характеризують:
динамічні коефіцієнти еластичності;
статичні коефіцієнти еластичності;
коефіцієнти перехресної еластичності;
усі вище перелічені коефіцієнти.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

16.Валовий товарооборот це:
а) загальна сума продаж товарів на шляху від виробника до споживача;
б) сума кінцевого продажу товарів;
в) обсяг продажу товарів для кінцевого споживання;
г) продаж товарів для подальшого перепродажу
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

17.Чистий товарооборот це:
а) Сума всіх актів купівліпродажу.
б) Сума оптового і роздрібного товарообороту.
в) Сума роздрібного товарообороту і оптового продажу товарів за межі торгової системи.
г) Сума роздрібного товарообороту.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

18.Оптовий товарооборот це:
а) загальна сума продажу товару на шляху від виробника до споживача;
б) сума кінцевого продажу товарів;
в) обсяг продажу товарів для кінцевого споживання;
г) продаж товарів для подальшого перепродажу .
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

19.Роздрібний товарооборот це є:
а) продаж товарів для будьяких потреб.
б) продаж товарів населенню для особистого споживання, установам для колективного споживання чи задоволення господарських потреб.
в) продаж товарів торговельним організаціям для перепродажу.
г) продаж товарів для виробничих потреб.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

20.На ринку основні виробники чіпсів мають наступну частку в загальній

реалізації: Лейс14,5% Визначити Люкс – 14,0%, Лоренц – 12,0%, Chio – 11,7%. Визначити індекс Герфінделя Гіршмана,якщо частка розрахована в процентах.

а) 52,22
б) 687,14
в) 800,00
г) 820,25

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

21.На ринку основні виробники чіпсів мають наступну частку в загальній реалізації:Лейс 14% , Люкс – 13,0%, Лоренц – 11,0%, Chio – 10.5%. Визначити індекс Герфінделя Гіршмана,якщо частка розрахована в процентах.

а) 52,2
б) 596.25
в) 800,0
г) 820,2

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

22.На ринку основні виробники чіпсів мають наступну частку в загальній реалізації:Лейс 0.15 ,Люкс – 0,14, Лоренц – 0,13, Chio – 0,11. Визначити індекс Герфінделя Гіршмана,якщо частка розрахована в коефіцієнтах.

а) 0,7
б) 0,07
в) 0,18
г) 0,2

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

23.Коефіцієнт цінової еластичності попиту становить 1,5, ціни за період зросли на 8%, обсяги продаж в базовому періоді склали 160 тис. шт. Абсолютний приріст обсягів продаж становить (тис. шт.):

а) +19,2;
б) +80,0;
в) -12,8;
г) -8,5.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

24.З метою збільшення попиту на холодильники підприємство знизило ціну з 2000 грн. на 10%. Обсяг продаж за тиждень зріс з 25 до 28 холодильників. Коефіцієнт еластичності попиту від ціни становить(%):

а) -1,2;
б) +0,012;
в) +0,1;
г) -10.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

25.З метою збільшення попиту на холодильники підприємство знизило ціну з 2000 грн. на 10%. Обсяг продаж за тиждень зріс з 25 до 28 холодильників. Абсолютний приріст товарообороту становить (грн.):
а) +110;
б) 600;
в) 200;
г) +400.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

26.З метою збільшення попиту на холодильники підприємство знизило ціну з 2000 грн. на 10%. Обсяг продаж за тиждень зріс з 25 до 28 холодильників. Темп зростання товарообороту становить (%):
а) 8,0;
б) 1,008;
в) 100,8;
г) 124,4.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

27.З метою збільшення попиту на холодильники підприємство знизило ціну з 2000 грн. на 10%. Обсяг продаж за тиждень зріс з 25 до 28 холодильників. Темп приросту товарообороту становить (%):
а) + 0,8;
б) -0,8;
в) -10,8;
г) + 24,4.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

28.Залежність споживання овочів від доходів описана лінійним рівнянням: y_x=15,50,18х. Середній дохід складає 240 грн. на особу, а середньомісячне споживання овочів 8 кг. на особу. Коефіцієнт еластичності споживання від доходів становить(%):
а) 5,4;
б) 0,222;
в) 0,033;
г) 10,9.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

29.Залежність споживання овочів від доходів описана лінійним рівнянням: y_x=8,90,05х. Середній дохід складає 240 грн. на особу, а середньомісячне споживання картоплі 11,2 кг. на особу. Коефіцієнт еластичності споживання від доходів становить (%):
а) 0,42;
б) 1,07;
в) 0,05;

г) 2,40.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

30.В області сума валового товарообороту за рік становила 650 млн. грн., а роздрібного 200 млн. грн. Сума оптового товарообороту:

а) 850 млн. грн.;
б) 750 млн. грн.;
в) 450 млн. грн.;
г) 980 млн. грн.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

31.В області сума оптового товарообороту за рік становила 450 млн. грн., а роздрібного 200 млн. грн. Сума валового товарообороту:

а) 450 млн. грн.;
б) 250 млн. грн.;
в) 650 млн. грн.;
г) 980 млн. грн.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

Практичні завдання для аудиторної та самостійної роботи

Завдання 1. Отримано однофакторну лінійну модель попиту на товар на товар А: $y=5600+5x_1-120x_2$, де x_1 – дохід на душу населення (800 грн.), x_2 – ціна товару А (40 грн./од). Визначте еластичність попиту від кожного чинника. Зробіть висновки.

Завдання 2. Використовуючи дані про продаж товарів підприємствами (тис.грн.), обчисліть суму чистого товарообороту для:

а) підприємства П1;
б) Львівської області;
в) західного регіону;
г) України.

Продавці	Покупці				
	П2 (Львів)	П3 (Тернопіль)	П4 (Суми)	П5 (Польща)	Насе-лення
Підприємство П1 (Львів)	30	20	10	-	100
Підприємство П2 (Львів)	-	30	-	40	90
Підприємство П3 (Тернопіль)	-	-	60	130	80
Підприємство П4 (Суми)	70	120	-	-	150

Завдання 3. Є дані про товарооборот області за квартал (тис. грн.)

Продавці	Покупці		
	оптові підприємства	роздрібні підприємства	населення

Виробничі підприємства	10,4	0,7	-
Оптові підприємства	0,5	9,9	-
Роздрібні підприємства	-		10,7

Визначте: а) валовий, оптовий, роздрібний і чистий товарооборот для області;

б) зміну товарних запасів в оптових і роздрібних підприємствах;

в) коефіцієнт ланковості товаропросування з урахуванням зміни товарних запасів. Зробіть висновки.

Завдання 4. Є дані про чисельність населення і роздрібний товарооборот:

Роки	Середньорічна чисельність населення, тис. осіб		Роздрібний товарооборот, млн.грн.	
	всього	в тому числі міського	всього	в тому числі міського населення
Базовий рік	160	88	67,2	52,8
Звітний рік	200	126	208,2	163,8

Розрахуйте:

а) товарооборот на душу населення в цілому, а також у міських і сільських поселеннях;

б) абсолютний приріст роздрібного товарообороту, розклавши його за факторами (за рахунок зміни чисельності населення і за рахунок зміни товарообороту на душу населення);

в) обчисліть індекс впливу зрушень в структурі населення на динаміку товарообороту на душу населення. Зробіть висновки.

Завдання 5. Є дані про продаж товарів А і Б у двох регіонах:

Товари	Базовий період		Звітний період	
	ціна, грн.	кількість, тис. од.	ціна, грн.	кількість, тис. од.
Перший регіон				
А	40	400	80	300
Б	60	200	150	50
Другий регіон				
А	50	600	300	150
Б	80	100	600	40

Розрахуйте:

1) динаміку товарообороту та фізичного обсягу товарообороту для кожного регіону та для двох регіонів разом;
2) індекс фізичного обсягу товарообороту з урахуванням географічного фактора. Зробіть висновки.

Завдання 6. Товарооборот непродовольчих товарів складає 42,8% до його загального обсягу; частка обороту тканин - 4,5% від обороту непродовольчих товарів. Визначте частку обороту тканин в загальному обсязі товарообороту.

Завдання 7. Обсяг товарообороту за рік зріс в 1,1 рази, а кількість реалізованих товарів зросла на 8,5%. Як (в %) змінилися ціни?

Завдання 8. Є дані про товарні запаси торговельного підприємства (тис.

грн.): на 1.01- 95; на 1.02- 88; на 1.03- 118; на 1.04- 106; на 1.05 –120; на 1.06 – 126; на 1.07 –104. Товарооборот підприємства становив (тис. грн.): в січні – 250 , в лютому – 190, в березні – 280, в квітні – 320, в травні – 340, в червні – 350. Розрахуйте швидкість товарообороту та час одного обороту в розрізі місяців, кварталів і за перше півріччя. Охарактеризуйте зміну цих показників у другому кварталі щодо першого.

Завдання 9. Є дані про товарооборот і товарні запаси магазину (тис. грн.):

Відділ	Прогноз товарообороту на II квартал	Товарні запаси на кінець I кварталу
Тканини	78.2	8,5
Галантерея	57,3	4,7
Трикотаж	69,4	21,6
Взуття	92,0	35,0

Визначте структуру товарообороту та товарних запасів. Розрахуйте забезпеченість товарообороту відділів магазину товарними запасами. Зробіть висновки.

Завдання 10. Є дані трьох торговельних підприємств за квартал:

Показник	Підприємство		
	1	2	3
Час обертання товарних запасів, дні	20	35	60
Одноденний товарооборот, тис. грн.	14	6	22

Розрахуйте середні товарні запаси кожного підприємства і визначте середній час обертання для трьох підприємств.

Завдання 11. На основі наведених даних визначте:

а) забезпеченість товарообороту товарними запасами в роздрібі, в опті та для торгівлі в цілому;

б) відхилення фактичних запасів від оптимального рівня в днях, в сумі, у відсотках.

Ланки торгівлі	Прогноз обороту на I квартал	Товарні запаси на 1.01.03., тис. грн.			Оптимальний обсяг запасів, днів
		всього	в т.ч. товари сезонного зберігання	крім того, товари в дорозі	
Оптова	800	350	-	30	45
Роздріб-на	1500	2000	52	-	105

Завдання 12. Є дані про товарооборот і товарні запаси підприємства (тис. грн.):

Товарна група	Товарооборот		Середні товарні запаси	
	базовий квартал	звітний квартал	базовий квартал	звітний квартал
М'ясо	240	350	4	5
Сир	160	200	40	40
Яйця	200	400	10	16

Розрахуйте:

а) швидкість товарообороту в розрізі товарних груп та середню швидкість товарообороту у базовому і звітному кварталах;

б) індекс середньої швидкості товарообороту, індекс швидкості товарообороту при незмінній структурі товарних запасів і індекс впливу зміни структури товарних запасів на середню швидкість товарообороту;

Розкладіть абсолютний приріст товарообороту за факторами. Покажіть взаємозв'язки між обчисленими показниками. Зробіть висновки.

Завдання 13. За даними попереднього завдання розрахуйте:

1) час обертання товарів в розрізі товарних груп та середній час обертання у базовому і звітному кварталах;
2) індекс часу обертання змінного та фіксованого складу;
3)індекс впливу зміни структури товарообороту на середній час обертання.

Розкладіть абсолютний приріст суми товарних запасів за факторами. Покажіть взаємозв'язки між обчисленими показниками. Зробіть висновки.

Завдання 14. Є дані, що характеризують торговельну мережу і мережу підприємств ресторанного господарства:

Кількість складів	8
Площа складів, м кв.	1200
Кількість підприємств роздрібної торгівлі:	280
Мережа підприємств ресторанного господарства:	
кількість підприємств	50
кількість місць	700
Чисельність населення району, тис.осіб	150
Площа території району, км кв.	750

Розрахуйте:

а) середній розмір підприємства ресторанного господарства;

б) прямі та обернені коефіцієнти щільності складського господарства, ресторанного господарства та роздрібної мережі. Охарактеризуйте доступність підприємств роздрібної та оптової торгівлі.

Поясніть отримані результати.

Завдання 15. Кількість підприємств роздрібної торгівлі регіону збільшилася з 35,5 тис. в базисному році до 50 тис. у звітному. Торговельна площа відповідно збільшилась з 12,6 млн.кв.м до 31,2 млн.кв.м. Визначте:

1) середній розмір підприємства у базисному і звітному періодах;
2) динаміку кількості підприємств, їх площі та середнього розміру;
3) абсолютний приріст торговельної площі, розклавши його за факторами (внаслідок зміни кількості підприємств і середнього розміру підприємства).

Зробіть висновки.

Література

1. *Інструкція про облік роздрібного товарообороту і товарних залишків. Затверджена Міністерством статистики України 28.12.96 № 389. - К.: вид-во Міністерства статистики, 1997.*
2. *Гальків Л.І., Лутчин Н.П., Москаль Б.С. Економічна статистика : Навч. Посібник. 2-ге видання -Львів: "Новий світ-2000", -2010 -400с.*

3. *Комерційна діяльність на ринку товарів та послуг /За ред. проф. Апопія В.В., проф. Гончарука Я.А. –Львів, в-во ЛКА, 2001.-450с.*
4. *Крамченко Л.І.Статистика ринку товарів та послуг : Навч. посібник - Львів: "Новий світ-2000" 2006-289с*
5. *Рождєственська Л.Г. Статистика ринку товарів і послуг:Навч.посіб.- К.:КНЕУ,2005. - 419 с.*
6. *Статистика рынка товаров и услуг Учебник под ред. И.К.Беляевского.- М. Финансы и статистика 1996.-423с.*

РОЗДІЛ 9. СТАТИСТИКА ЦІН, ТАРИФІВ ТА ІНФЛЯЦІЇ

План практичного заняття

- Соціально-економічна сутність цін
- Види цін та організація статистичного спостереження за їх рівнем та структурою.
- Вивчення динаміки цін та тарифів виробників товарів та послуг.
- Статистичний аналіз коливання та співвідношення цін
- Міждержавні та міжрегіональні порівняння цін та тарифів.

Контрольні запитання:

1. Обґрунтуйте значення цінового чинника на макро- та мікрорівні.
2. Охарактеризуйте функції ціни. Які види цін Ви знаєте?
3. Що розуміють під інфляцією і яким чином вона впливає на суспільне життя?
4. Які показники використовуються в статистиці для характеристики інфляційних процесів?
5. Назвіть концептуальні та функціональні завдання статистичного вивчення цін.
6. Обґрунтуйте необхідність та розкрийте склад системи показників статистики цін.
7. Як відобразилося реформування економіки на принципах та практиці реєстрації цін?
8. Яким чином формується вибіркова сукупність для реєстрації цін?
9. Що Ви розумієте під рівнем ціни і які види рівнів цін знаєте?
10. Охарактеризуйте методику обчислення індексу споживчих цін.
11. Розкрийте сутність оцінки цінової однорідності в межах товарної групи.
12. Розкрийте сутність підходів до вивчення територіальної варіації цін.
13. Розкрийте сутність підходів до вивчення цін однойменних товарів, що реалізуються на різних субринках.
14. Якими статистичними показниками характеризується варіація цін в динаміці?
15. Які аспекти вивчення варіації цін покупок групами населення з різним соціальним статусом та доходами Вам відомі?
16. Розкрийте методику аналізу відмінності цін окремих субринків.

17.Розкрийте методику аналізу співвідношення цін і взаємозалежності цін різних товарів.

Тестові завдання:

1.Ціна – це:
а) грошове вираження витрат на виробництво;
б) грошове вираження прибутковості;
в) сума виручки за товар;
г) грошове вираження вартості товару.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

2.Інфляція – це:
а) зростання загального рівня цін та знецінення грошей;
б) зниження собівартості продукції;
в) порушення рівноваги між грошовою масою і попитом;
г) невідповідність ціни реалізації та ціни закупівлі.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

3.В практиці державної статистики для вивчення динаміки цін використовується метод:
а) суцільного спостереження за зміною цін товарівпредставників;
б) несуцільного спостереження за зміною цін товарівпредставників;
в) суцільного спостереження за зміною цін товарів відповідно до форми 3торг;
г) несуцільного спостереження за зміною цін товарів відповідно до форми 3торг.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

4.Якщо відомий обсяг продажу у вартісних одиницях та ціна товару, то для обчислення середньої ціни використовують формулу:
а) Эджворта – Маршала;
б) середньої гармонійної зваженої;
в) середньої арифметичної зваженої;
г) середньої хронологічної.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

5.Індекс споживчих цін на товари та послуги обчислюють:
а) за формулою Ласпейреса на підставі базової частки витрат

домогосподарств на товари (послуги) умовного споживчого кошика;
б) за формулою Пааше на підставі базової частки витрат домогосподарств на товари (послуги) умовного споживчого кошика;
в) за формулою Ласпейреса на підставі базової частки витрат домогосподарств на товари (послуги) інфляційного попиту;
г) за формулою Пааше на підставі базової частки витрат домогосподарств на товари (послуги) інфляційного попиту.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

6.Коливання цін характеризуються показниками:
а) рядів динаміки;
б) варіації;
в) граничної помилки;
г) інтенсивності.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

7.Вплив зміни цін одних товарів на зміну інших можна оцінити за допомогою:
а) індекса цін;
б) коефіцієнта перехресної еластичності;
в) індекса фізичного обсягу;
г) коефіцієнта варіації.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

8.Різниця між чисельником і знаменником загального індексу цін показує:
а) зміну цін;
б) зміну товарообороту за рахунок зміни цін;
в) зміну товарообороту у фактичних цінах;
г) *абсолютну зміну товарообороту*.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

9.За ступенем охоплення одиниць товару розрізняють:
а) індекси абсолютних та відносних величин;
б) індивідуальні та загальні індекси;
в) індекси територіальні та динамічні;
г) базові та ланцюгові індекси.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

10.Силу коливання індексів цін можна оцінити за допомогою
а) індекса сезонності;
б) коефіцієнта апроксимації;
в) коефіцієнта кореляції;
г) коефіцієнта сезонності.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

11.Індекс цін постійного складу характеризує:
а) зміну середньої ціни товару;
б) середню зміну цін товару;
в) зміну товарообороту внаслідок зміни ціни товару;
г) зміну кількості реалізованих товарів.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

12.Індекс середньої ціни (змінного складу) характеризує:
а) динаміку середньої ціни товару, що склалася під впливом динаміки самих цін в середньому;
б) динаміку середньої ціни товару, що склалася під впливом змін структури реалізації товару;
в) динаміку середньої ціни товару, що склалася під впливом динаміки самих цін в середньому та змін структури реалізації товару;
г) динаміку ціни товару, що склалася під впливом двох чинників одночасно динаміки попиту та змін законодавчої бази.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

13.Індекс цін змінного складу характеризує:
а) зміну середньої ціни товару;
б) середню зміну цін товару;
в) зміну товарообороту внаслідок зміни ціни товару;
г) зміну кількості реалізованих товарів.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

14.Динаміку середньої ціни визначають за допомогою:
а) індексу цін фіксованого складу;
б) індексу цін змінного складу;
в) індексу структурних зрушень;
г) індексу Дьюто.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

15.У березні торговельне підприємство 5 днів реалізовувало огірки за ціною 2,5 грн. за кг, 12 днівза ціною 3 грн. за кг, а решта днівза ціною 3,25 грн. за кг. Розрахуйте середню ціну огірків у березні.
а) 2,6 грн.;
б) 3,0 грн.;
в) 3,2 грн.;
г) 2,9 грн.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

16.У липні реалізовано 30 т товару, у серпні – 54 т, у вересні – 58 т. Середньомісячні ціни 55 грн за кг, 48 грн за кг та 48 грн за кг відповідно. Визначити середню ціну за квартал.

а) 49,5 грн.;
б) 53,8 грн.;
в) 52, 4 грн.;
г) 51,8. грн.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

17.Середня ціна товару за перше півріччя становила 14 грн. за одиницю, а за друге 11,5 грн., товарооборот в першому півріччі 50 тис. грн., а в другому – 62 тис. грн. Середня ціна за рік:
а) 11,6 грн.;
б) 13,0 грн.;
в) 12,5 грн;
г) 12,6 грн.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

18.Середня ціна товару за перше півріччя становила 10 грн. за одиницю, а за друге 11 грн., товарооборот в першому півріччі 50 тис. грн., а в другому – 77 тис. грн. Середня ціна за рік:
а) 11,60 грн.;
б) 13,00 грн.;
в) 10,58 грн;
г) 12,62 грн.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

19.Загальний індекс цін становить 183%. Це означає, що:
а) ціни виросли на 183%;
б) ціни виросли у 0,83 рази.
в) ціни виросли на 83 %;
г) ціни виросли в 18,3 рази.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

20.Загальний індекс цін становить 0,9. Це означа,що:
а) ціни знизилися на 0,9 грн.;
б) ціни виросли на 0,9%;
в) ціни знизилися на 90%;
г) ціни знизилися на 10%.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

21.Транспортні тарифи за 2011 рік щодо 2010 року зросли на 5,2%, а за 2012 рік щодо 2011 – знизились на 3,7%.На скільки процентів змінились транспортні тарифи у 2012 році щодо 2010 (%)?
а) знизизись на 8,9;
б) зросли на 4,4;

в) знизились на 5,0;
г) зросли на 1,3.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

22.Транспортні тарифи за 2002 рік щодо 2001 року зросли на 5,2%, а за 2003 рік щодо 2002 року– на 3,7%.На скільки процентів зросли транспортні тарифи за два роки?
а) 8,9;
б) 4,4;
в) 5,0;
г) 9,1.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

23.Споживчі ціни на товари та послуги у поточному періоді щодо базисного зросли на 25%.Визначте індекс купівельної спроможності грошей.
а) 1, 10;
б) 0, 80;
в) 1, 25;
г) 0, 75.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

24.У листопаді порівняно з жовтнем фізичний обсяг продажу овочів в місті зменшився на 10%, а ціни в середньому зросли на 5%.Визначте темп зростання товарообороту, %.
а) 94,5;
б) 5,5 ;
в) 116,7;
г) 124,5.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

Практичні завдання для аудиторної та самостійної роботи

Завдання 1. Є дані про поставку різних ґатунків товару:

Ґатунок	Ціна за договором, тис./од.	Поставка, тис. од.	
		за договором	фактично
Вищий	16,0	12	8
I	8,5	5	6
II	4,3	2	3
III	1,2	1	3

Визначте середню ціну одиниці товару (за договором і фактично). Поясніть причину відмінності цих показників.

Завдання 2. Маємо такі дані про обсяг реалізації і середні ціни у 2005 році на Галицькому ринку м. Львова:

Товари	Продано товару, тис.кг		Середня ціна за кг, грн.	
	квітень	травень	квітень	травень
Свинина	60	70	26,5	28,3
Яловичина	25	30	25,2	27,4

Розрахуйте індивідуальні індекси цін та загальний індекс цін, поясніть їх зміст. Визначте абсолютну зміну товарообороту в цілому, в тому числі за рахунок динаміки цін і кількості проданих товарів, зробіть висновки.

Завдання 3. Є дані про продаж огірків на ринках м. Львова:

Ринок	Продано товару, тис .кг		Середня ціна за кг, грн.	
	липень	серпень	липень	серпень
Шувар	80	90	1,0	0,7
Південний	10	12	1,7	1,5

Для двох ринків разом обчисліть: 1) середню ціну огірків у липні та у серпні; 2) абсолютну зміну середньої ціни, в тому числі за рахунок динаміки самих цін та за рахунок структурних зрушень реалізації; 3) індекси цін: а) змінного складу; б) фіксованого складу; в) структурних зрушень; 4) абсолютну зміну обсягу товарообороту і розкладіть її за факторами: а) внаслідок зміни середньої ціни (в тому числі під впливом зміни цін в середньому та під впливом структурних зрушень реалізації); б) внаслідок зміни кількості проданого товару. Зробіть висновки.

Завдання 4. Є дані про продаж молочних продуктів:

Товари	Продано в другому кварталі, тис. грн.	Зміна ціни в другому кварталі щодо першого, %
Молоко	28,0	+20
Сметана	4,5	-5
Сир	2,8	без змін

Визначте як (в %) в середньому змінилися ціни на молочні продукти в другому кварталі щодо першого? Розрахуйте суму економії (перевитрат) грошей населення в результаті зміни цін.

Завдання 10.5. Маємо такі дані:

Товари	Продано товарів, тис. грн.		Зміна кількості проданих товарів у лютому щодо січня, %
	у січні	у лютому	
М’ясо і м’ясопродукти	30,2	28,7	-10
Ковбасні вироби	45,4	47,8	+8

Визначте як (у %) в середньому змінилися ціни на три товари в лютому щодо січня. Розрахуйте суму економії (перевитрат) грошових засобів населення внаслідок зміни цін.

Література

1. *Гальків Л.І., Лутчин Н.П., Москаль Б.С. Економічна статистика : Навч. Посібник. 2-ге видання -Львів: "Новий світ-2000", -2010 -400с.*
2. *Долженкова В.Г. Статистика цен: Учеб. пособие. — М., 2001.*
3. *Економічна статистика: Навч.посіб./За ред.. д.е.н. Р.М.Моторина.- К:КНЕУ,2005.-362 с.*
4. *Індекси споживчих цін 20011р. // Статистичний збірник Держкомстату України — К., 2012.*
5. *Моторин Р.М., Рождєственська Л.Г., Мазур М.В. До проблеми моделювання та прогнозування інфляції // Статистика України. — 2000. — № 3. — С. 33—38.*

ТЕМА 10. СТАТИСТИКА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

План практичного заняття

- Зовнішньоекономічна діяльність в системі національних рахунків.
- Системи обліку товарів в статистиці зовнішньої торгівлі.
- Системи показників в статистиці зовнішньої торгів лика валютних курсіві.
- Статистичне вивчення цін у зовнішній торгівлі
- Статистика платіжного балансу
- Статистика валютних курсіві

Контрольні запитання:

1. Розкрийте сутність зовнішньоекономічної діяльності.
2. Які завдання постають перед статистикою зовнішньоекономічної діяльності ?
3. Як відображується зовнішньоекономічна діяльність в СНР?.
4. Як отримують необхідні дані з послуг зовнішньоекономічної діяльності?
5. Як розраховують ступінь залежності економіки країни від міжнародної торгівлі?
6. Які показники характеризують міжнародну торгівлю?
7. Якими індексами оцінюють умови торгівлі?
8. Дайте визначення й охарактеризуйте систему формування платіжного балансу України.
9. Розкрийте склад платіжного балансу та правила відображення операцій.
10. Які чинники визначають вартість експорту та імпорту?
11. Розкрийте сутність зовнішньоекономічних зв'язків.
12. Які завдання постають перед статистикою зовнішньої торгівлі?
13. Що є предметом та об'єктами спостереження та вивчення митної статистики?
14. Охарактеризуйте об'єкти спостереження митної статистики.
15. Які категорії товарів не обліковуються митною статистикою?
16. Товар продано за 850 000 російських рублів. Визначте статистичну вартість партії на сьогоднішню дату.
17. Ціни експорту знизилися на 1,2%, фізичний обсяг експорту зріс на 3,4%. Як змінилася вартість експорту?

18.Якими індексами оцінюють умови торгівлі?
19.У звітному періоді порівняно з базисним щодо імпорту товару А додалося до 8 країн-контрагентів дві і вибула одна. Ціни на товар виросли за цей період на 1,5%, а структура імпорту не змінилася. Як змінилася середня ціна товару А?
20.Дайте визначення й охарактеризуйте систему формування платіжного балансу України.
21.Розкрийте склад платіжного балансу та правила відображення операцій.
22.Які чинники визначають вартість експорту та імпорту?

Тестові завдання:

1Статистика характеризує стан та процеси у ЗЕД:

а) з кількісного боку;
б) за якісними величинами;
в) за середніми величинами;
г) з якісного боку.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

2.Зовнішньоекономічна діяльність враховує:

а) зовнішню торгівлю товарами;
б) експорт послуг;
в) імпорт послуг;
г)трансферти між країнами.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

3.У системі національних рахунків операції ЗЕД відображають рахунки:

а) зовнішнього оточення;
б) іншого світу;
в) країн-контрагентів;
г) закордонних країн.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

4. Рахунок зовнішніх операцій з товарами та послугами СНР входить у блок:

а) балансів товарів та послуг;
б) рахунків нагромадження;
в) балансів активів та пасивів;
г) рахунків поточних операцій.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

5.Залежність країни від міжнародної торгівлі розраховується:

а) відношенням експорту до ВВП;
б) відношенням імпорту до ВВП;

в) відношенням експорту та імпорту до ВНП;
г) відношенням експорту та імпорту до ВВП.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

6.Зовнішньоторговельний оборот –це:
а) вартість експорту;
б) вартість імпорту;
в) вартість суми експорту та імпорту;
г) вартість різниці експорту та імпорту.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

7.Митна територія держави співпадає з:
а) національною територією та територіальними анклавами країни;
б) національною територією
в) географічною територією
г) територіальними анклавами країни.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

8. Статистика зовнішньої торгівлі ґрунтується головним чином на даних:
а) бухгалтерського обліку;
б) оперативного обліку;
в) митного обліку;
г) фінансового обліку.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

9. Об'єктами спостереження в митній статистиці є:
а) експортні й імпортні товари відповідно УКТЗЕД;
б) експортні й імпортні товари відповідно ІНКОТЕМС;
в) експортні й імпортні товари відповідно СОТ;
г) експортні й імпортні товари відповідно ТНЗЕД.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

10. Умови зовнішньої торгівлі оцінюють індексами:
а) загальних умов;
б) реальних умов;
в) валових умов;
г) чистих умов.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

11.Платіжний баланс дає докладну характеристику:
а) зовнішньоекономічному стану країни на макрорівні;
б) зовнішній торгівлі товарами;
в) зовнішній торгівлі послугами;
г) експорту товарів та послуг.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

12.У статистиці зовнішньоекономічної діяльності використовують наступні показники:

а)кількісні;
б)якісні;
в)натуральні;
г)вартісні.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

13.Зовнішньоекономічна діяльність враховує:

а) зовнішню торгівлю товарами;
б) експорт послуг;
в) імпорт послуг;
в)трансферти між країнами.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

14.В Україні для обліку експорту-імпорту товарів як класифікатор використовується:

а)Комбінована номенклатура;
б)Міжнародна стандартна торговельна класифікація;
в)Товарна номенклатура зовнішньоекономічної діяльності;
г)Класифікація видів економічної діяльності.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

15.За рекомендацією Міжнародного валютного фонду послуги діляться на:

а) матеріальні та нематеріальні;
б) основні та інші;
в) фінансові та не фінансові;
г) платні та безплатні.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

16.Залежність країни від міжнародної торгівлі розраховується:

а) відношенням експорту до ВВП;
б) відношенням імпорту до ВВП;
в) відношенням експорту та імпорту до ВНП;
г) відношенням експорту та імпорту до ВВП.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

17.Найчастіше при побудові індексів цін та фізичного обсягу в країнах ЄС застосовують формули індексів:

а)Ласпейреса;
б)Пааше;
в)Фішера;

г)Дивізіа.

Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

Практичні завдання для аудиторної та самостійної роботи

Завдання 1. Маємо дані про обсяг експорту, імпорту в 2001-2005 роках:

	2001	2002	2003	2004	2005	2001
млн.доларів США						
експорт	275,6	259,5	188,0	185,8	294,7	289,3
імпорт	378,4	453,2	374,2	254,5	393,0	771,4

Визначити обсяг зовнішньоторговельного обороту (ЗТО), питому вагу експорту, імпорту в обсязі ЗТО, сальдо балансу ЗТО.

Завдання 2. За даними завдання 1 побудувати графік динаміки зовнішньої торгівлі товарами (експорту, імпорту, ЗТО, сальдо балансу). Провести аналіз зовнішньої торгівлі у 1996-2001 роках.

Завдання 3. Маємо дані про зовнішню торгівлю послугами в 2001-2005 роках:

	2001	2002	2003	2004	2005
млн.доларів США					
Експорт					
Країни СНД	999	809	979	953	925
Країни ЄС	202	215	235	144	128
Інші країни	100	95	72	65	78
Імпорт					
Країни СНД	28	21	15	12	12
Країни ЄС	105	116	89	70	85
Інші країни	53	48	32	23	28

Визначити обсяг зовнішньоторговельного обороту (ЗТО), питому вагу кожної групи країн в ЗТО, побудувати графік географічної структури ЗТО в 2001 році та 2005 році, провести аналіз зовнішньої торгівлі послугами.

Завдання 4. Маємо дані про зовнішню торгівлю товарами з Республікою Польща у 2001-2005 роках:

	2001	2002	2003	2004	2005
млн.доларів США					
експорт	10,2	11,5	15,3	18,1	20,6
імпорт	37,5	61,3	43,4	35,0	47,9

Визначити абсолютний приріст (спад), темпи зростання (зниження), темп приросту (зниження), ланцюговий та базисний, а також абсолютне значення 1 % приросту, експорту, імпорту. За базис взяти дані 2001 р.

Завдання 5. Визначити кінцеву ціну товару за контрактом за умови “плинної ціни”, якщо відомі наступні дані:

Ціна товару на дату підписання контракту, грн.	135

Зміна цін на сировину і матеріали за період, %	-5
Зміна зарплати за період, %	+4
Незмінна частина ціни, %	30
Частка сировини і матеріалів в ціні витрат, %	50
Частка зарплати в ціні витрат, %	20

Завдання 6. Товар продано за 850 000 російських рублів. Визначте статистичну вартість партії на сьогоднішню дату.

Завдання 7. Ціни експорту знизилися на 1,2%, фізичний обсяг експорту зріс на 3,4%. Як змінилася вартість експорту?

Завдання 8. Товар продано за 850 000 російських рублів. Визначте статистичну вартість партії на сьогоднішню дату.

Завдання 9. Ціни експорту знизилися на 1,2%, фізичний обсяг експорту зріс на 3,4%. Як змінилася вартість експорту?

Завдання 10. У звітному періоді порівняно з базисним щодо імпорту товару А додалося до 8 країн-контрагентів дві і вибула одна. Ціни на товар виросли за цей період на 1,5%, а структура імпорту не змінилася. Як змінилася середня ціна товару А?

Завдання 11. У звітному періоді порівняно з базисним щодо імпорту товару А додалося до 8 країн-контрагентів дві і вибула одна. Ціни на товар виросли за цей період на 1,5%, а структура імпорту не змінилася. Як змінилася середня ціна товару А?

Завдання 12. Маємо наступні дані, які характеризують економічні трансакції країни А протягом звітного року:

1.Підприємець країни А купує у фірми країни Б товару на 15 000 доларів.
2.Фірма країни В купує товару у фірми країни А на суму 100 000 доларів.
3.Країна Г надає гуманітарну допомогу країні А на суму 50 000доларів.
4.Центральний банк країни А купує у казначействі країни Д золото на суму 20 000 доларів.

Побудувати платіжний баланс країни А.

Завдання 11.13. Маємо наступне котирування валют: 1 долар США відповідає 0,78 фунтів стерлінгів; 1 долар США дорівнює 6,6 польських злотих.

Визначити крос-курс фунта стерлінгів до злотого.

Завдання 11.14. Пряме котирування валюти в Києві щодо Нью-Йорку 10 лютого 2004 року становило:

а) за курсом покупця: 1долара США=5,222 гривні;
б) за курсом продавця: 1долара США=5,331 гривні.

Визначити маржу українського банку за 1 реалізований долар.

Література

1. *Гальків Л.І., Лутчин Н.П., Москаль Б.С. Економічна статистика : Навч. Посібник. 2-ге видання -Львів: "Новий світ-2000", -2010 -400с.*

2. *Долженкова В.Г. Статистика цен: Учеб. пособие. — М., 2001.*
3. *Економічна статистика: Навч.посіб./За ред.. д.е.н. Р.М.Моторина.- К:КНЕУ,2005.-362 с.*
4. *Зовнішня торгівля України товарами та послугами у 2008 році. Т. І, ІІ : [стат. збірник] — К. : Держкомстат України, 2009.*
5. *Моторин Р.С. Міжнародна статистика: Навчальний посібник. - К.: Вища школа, 1993. -203с.*
6. *Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. – К.: КНЕУ, 2003. – 948 с.*

ТЕМА 11. СТАТИСТИКА НАУКИ Й ІННОВАЦІЙ

План практичного заняття

- Показники статистики наукової та науково-технічної діяльності.
- Статистичний аналіз інновацій.
- Статистичне вивчення результативності наукової та інноваційної діяльності.

Контрольні запитання:

1.Охарактеризуйте роль наукових досліджень і розробок в економічному комплексі.
2. Поясність свою думку щодо пріоритетних напрямів науково-технічної та інноваційної діяльності.
3. Розкрийте завдання статистики науки й інновацій у сучасних умовах.
4. Назвіть основні групи показників статистики науки й інновацій.
5. З якою метою в статистиці науки та інновацій використовують класифікації та групування?
6. Що слід розуміти під організацією статистики науки та інновацій?
7. Яке значення для статистичного вивчення науково-інноваційного потенціалу мають міжнародні стандарти?

Тестові завдання:

1.Трансформація ідей у нові (удосконалені) продукти і технологічні процеси здійснюється на стадії:

а) пошукової діяльності;
б) інноваційної діяльності;
в) фундаментальних досліджень;
г) прикладних досліджень.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

2.Головне завдання статистики науки й інновацій полягає у:

а) забезпеченні суспільства інформацією щодо ресурсів і результатів науково-інноваційної діяльності, їх впливу на соціально-економічний поступ країни;

б) забезпеченні наукових установ інформацією щодо ресурсів і результатів науково-інноваційної діяльності;
в) забезпеченні міжнародних інститутів інформацією щодо результатів науково-інноваційної діяльності країни;
г) забезпеченні Держкомстату інформацією щодо ресурсів і результатів науково-інноваційної діяльності, їх впливу на соціально-економічний поступ країни.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

3.Класифікація галузей науки ґрунтується на рекомендаціях:
а) Євростату;
б) Статистичної комісії ООН;
в) ОЕСР;
г) ЮНЕСКО.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

4.Групування наукових організацій за секторами ґрунтується на рекомендаціях:
а) Євростату;
б) Статистичної комісії ООН;
в) ОЕСР;
г) ЮНЕСКО.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

5.Наукові дослідження та розробки поділяють на види:
а) фундаментальні дослідження, прикладні дослідження, розробки;
б) теоретичні дослідження, практичні дослідження, розробки;
в) природничі дослідження, суспільні дослідження, розробки;
г) експериментальні дослідження, теоретичні дослідження, розробки.
Відповідь: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

Практичні завдання для аудиторної та самостійної роботи

Завдання 1. За даними таблиці здійсніть аналіз виконання плану, планового завдання, динаміки, структури та структурних зрушень витрат підприємства на інноваційну діяльність (тис.грн.). Зробіть висновки

Витрати	2003 рік		2004 рік	
	за планом	фактично	за планом	фактично
на впровадження нових продуктів і технологічних процесів	8,3	8,2	8,5	8,7

на придбання прав на патенти, ліцензій на використання винаходів, промислових зразків, патентних ліцензій	2,1	2,1	2,0	2,4
на придбання безпатентних ліцензій	1,3	1,4	1,2	1,0
на технологічну підготовку виробництва, пробне виробництво й випробування	4,6	4,8	4,7	4,8
на підготовку і перепідготовку персоналу	0,2	0,2	0,3	0,3
на маркетингові дослідження	0,5	0,3	0,4	0,2
накапітальні вкладення в придбання машин і устаткування, інших основних фондів, пов'язаних із упровадженням технологічних інновацій	12,8	12,9	14,0	14,8
інші витрати	6,5	7,4	4,7	4,2

Завдання 2. За даними чотирьох країн здійсніть порівняльний аналіз рівня винахідницької активності, інтенсивності поширення національних науково-технічних досягнень, ступеня технологічної залежності. Поясність зміст обчислених показників. Зробіть висновки.

Показник	Країна			
	A	B	C	D
Середньорічна чисельність населення, млн. осіб	82,4	275,3	948,1	430,2
кількість патентних заявок, поданих в національне патентне відомство	27	49	398	261
в т.ч. закордонними заявниками	8	15	87	103

Завдання 3. Є дані трьох підприємств, що випускають науково місткі агрегати (тис.грн.):

Підприємство	До впровадження нової техніки		Після впровадження нової техніки	
	собівартість	капітальні витрати	собівартість	капітальні витрати
А	8,6	25,0	8,0	26,8
Б	6,5	18,2	6,1	19,7
В	12,4	164,0	11,9	167,1

Визначте термін окупності та коефіцієнт порівняльної ефективності застосування нової техніки кожним підприємством. Здійсніть порівняльний аналіз. Зробіть висновки.

Завдання 4. За даними таблиці здійсніть порівняльний аналіз наукомісткості продукції підприємства та охарактеризуйте його динаміку.

(тис. грн.)

Підприємство	Витрати на наукові дослідження та розробки		Обсяг виробництва	
	2003	2004	2003	2004
А	20,3	19,7	451,0	447,3
В	45,5	68,8	923,7	968,2

Література

1. *Гальків Л.І., Лутчин Н.П., Москаль Б.С. Економічна статистика : Навч. Посібник. 2-ге видання -Львів: "Новий світ-2000", -2010 -400с.*
2. *Економічна статистика: Навч.посіб./За ред.. д.е.н. Р.М.Моторина.- К:КНЕУ,2005.-362 с.*

3. *Статистика підприємств: навч. посібник/ (С. О. Матковський, Л.І. Галків, О.С. Гринькевич, О.З. Сорочак та ін.); за ред. С.О. матковського – Львів: Новий світ-2000, 2009.-430с.*